

Působení Českého červeného kříže při mimořádných událostech

Jakub Weinlich

Bakalářská práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Jakub Weinlich
Osobní číslo:	L21688
Studijní program:	B1032A020002 Ochrana obyvatelstva
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	Působení Českého červeného kříže při mimořádných událostech

Zásady pro vypracování

- Vypracujte teoretickou část práce se zaměřením na Český červený kříž.
- Analyzujte aktuální stav připravenosti Českého červeného kříže na zvládání mimořádných událostí.
- Navrhněte a doporučte zlepšení připravenosti Českého červeného kříže na mimořádné události.

Rozsah bakalářské práce: 50
Rozsah příloh: 20
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam doporučené literatury:

1. ČERVENÝKRÍZ.EU, Český červený kříž. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.cervenykriz.eu/>.
2. INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS (ICRC), International Committee of the Red Cross. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.icrc.org>.
3. IFRC, World Disasters Report Trust, Equity and Local Action. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.ifrc.org/document/world-disasters-report-2022>.
4. JUKL, Marek a MAJRICOVÁ, Jana. *Století s Červeným křížem: 100 let Československého a Českého červeného kříže*. Praha: Český červený kříž, 2019. ISBN 978-80-87729-28-1.
5. JUKL, Marek. *Ženevské úmluvy obyčejně a zásady humanitárního práva*. 2020. Český červený kříž. ISBN 978-80-87729-31-1.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucí bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Eva Lukášková, Ph.D.
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: 2. prosince 2024
Termín odevzdání bakalářské práce: 2. května 2025

L.S.

prof. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2024

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení bakalářské práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na bakalářské práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne 01.05.2025

.....
podpis autora

ABSTRAKT

Bakalářská práce analyzuje humanitární pomoc realizovanou Českým červeným křížem v souvislosti s mimořádnou událostí na Ukrajině po vypuknutí ozbrojeného konfliktu v roce 2022. Teoretická část se věnuje historii a poslání Českého červeného kříže, Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce, struktuře a principům mezinárodního humanitárního práva. Praktická část se zaměřuje na konkrétní humanitární aktivity Českého červeného kříže, poskytování materiální pomoci Ukrajině a podporu uprchlíků v České republice.

Výzkumná část využívá metodu polostrukturovaného rozhovoru se zástupcem oblastního spolku ČČK Kolín a členem humanitární jednotky ČČK z Opavy, kteří se aktivně podíleli na pomoci uprchlíkům z Ukrajiny. Na základě těchto rozhovorů byla provedena SWOT analýza, jež systematicky hodnotí vnitřní a vnější faktory ovlivňující činnost organizace. Výsledkem práce jsou konkrétní návrhy opatření ke zlepšení připravenosti a efektivity humanitární pomoci při budoucích krizových událostech.

Klíčová slova: Český červený kříž, humanitární pomoc, válka, Ukrajina, mimořádné události.

ABSTRACT

The bachelor's thesis analyzes the humanitarian aid provided by the Czech Red Cross in connection with the emergency situation in Ukraine following the outbreak of armed conflict in 2022. The theoretical part focuses on the history and mission of the Czech Red Cross, the International Red Cross and Red Crescent Movement, as well as the structure and principles of international humanitarian law. The practical part is devoted to specific humanitarian activities of the Czech Red Cross, the provision of material assistance to Ukraine, and the support of refugees in the Czech Republic.

The research section is based on the method of semi-structured interviews conducted with a representative of the Kolín branch of the Czech Red Cross and a member of the humanitarian unit from Opava, both of whom were actively involved in assisting refugees from Ukraine. Based on these interviews, a SWOT analysis was carried out to systematically evaluate the internal and external factors affecting the organization's activities. The outcome of the thesis is a set of concrete recommendations aimed at improving the preparedness and effectiveness of humanitarian aid in future crisis situations.

Keywords: Czech Red Cross, humanitarian aid, war, Ukraine, emergencies.

Na tomto místě bych rád vyjádřil upřímnou vděčnost všem, kteří mi poskytli podporu během psaní této bakalářské práce i v průběhu celého studia. Zvláštní poděkování patří mé rodině za neustálou podporu, trpělivost a povzbuzení v náročných obdobích.

Dále děkuji vedoucí bakalářské práce, paní Ing. Evě Lukáškové, Ph.D. za cenné rady, připomínky a zpětnou vazbu, které významně přispěly k vypracování práce. Velké díky patří také členům Českého červeného kříže, kteří mi poskytli důležité informace a podklady, což umožnilo realizaci praktické části práce.

„Miluji ty lidi, kteří se dokáží usmívat i v potížích ...“

Leonardo da Vinci

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 HISTORIE ČERVENÉHO KŘÍŽE.....	13
1.1 ČINNOST NÁRODNÍCH SPOLEČNOSTÍ ČERVENÉHO KŘÍŽE V PRVNÍ SVĚTOVÉ VÁLCE	14
1.2 ČINNOST NÁRODNÍCH SPOLEČNOSTÍ ČERVENÉHO KŘÍŽE ZA DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY	16
2 HISTORIE ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE.....	17
2.1 ROZVOJ PROGRAMŮ A SLUŽEB MEZI VÁLKAMI	17
2.2 ČINNOST ČESKOSLOVENSKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE BĚHEM DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY	18
2.2.1 Činnost Československého červeného kříže po válečném období.....	19
2.2.2 Humanitární pomoc Československého červeného kříže v roce 1988.....	20
2.3 VZNIK ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE	20
3 ORGANIZACE ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE	21
3.1 SPOLUPRÁCE S DALŠÍMI ORGANIZACEMI A STÁTNÍMI INSTITUCEMI	24
3.2 ČINNOSTI ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE.....	25
3.3 PŘÍKLADY KONKRÉTNÍCH SLUŽEB ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE	25
3.4 SOUČASNÉ TRENDY A PRINCIPY V OBLASTI HUMANITÁRNÍ POMOCI	26
4 PRINCIPY A ZÁSADY MEZINÁRODNÍHO HUMANITÁRNÍHO PRÁVA	28
4.1 ZÁSADY MEZINÁRODNÍHO HUMANITÁRNÍHO PRÁVA	29
4.2 PRÁVNÍ RÁMEC HUMANITÁRNÍ POMOCI	30
5 HISTORIE ŽENEVSKÝCH ÚMLUV	33
5.1 KRITICKÉ POHLEDY NA ČINNOST ICRC A ÚŘADU VYSOKÉHO KOMISAŘE OSN PRO UPRCHLÍKY V OBLASTI OCHRANY CIVILISTŮ	34
5.2 PORUŠENÍ ŽENEVSKÝCH ÚMLUV V HISTORII.....	35
II PRAKTICKÁ ČÁST	37
6 ANALÝZA HUMANITÁRNÍ POMOCI ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE UKRAJINĚ OD ROKU 2022 DO ROKU 2025	38
6.1 SITUACE NA UKRAJINĚ	38
6.2 ROZSAH A STRUKTURA MATERIÁLNÍ POMOCI ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE UKRAJINĚ	39
6.3 POMOC UKRAJINSKÝM DĚTEM	43
6.4 FINANCOVÁNÍ HUMANITÁRNÍ POMOCI ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE	45

7	PRAKTICKÁ ZJIŠTĚNÍ Z POLOSTRUKTUROVANÝCH ROZHOVORŮ	46
7.1	ROZHOVOR S ŘEDITELEM OBLASTNÍHO SPOLKU ČČK KOLÍN.....	46
7.2	ČLEN HUMANITÁRNÍ JEDNOTKY A ZAMĚSTNANEC ČČK OPAVA.....	50
8	SWOT ANALÝZA AKTUÁLNÍ PŘIPRAVENOSTI ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE.....	53
9	NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ PŘIPRAVENOSTI ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE V SOUVISLOSTI S VÁLKOU NA UKRAJINĚ.....	59
	ZÁVĚR.....	62
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	64
	SEZNAM OBRÁZKŮ	68
	SEZNAM TABULEK.....	69
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	70

ÚVOD

Humanitární pomoc představuje klíčový nástroj společnosti pro zmírnění následků válek, přírodních katastrof a dalších mimořádných událostí, které ohrožují životy, zdraví a důstojnost civilního obyvatelstva. Úspěšné zvládnutí humanitární krize závisí nejen na dostupnosti materiálních zdrojů, ale i na úrovni připravenosti, koordinace a schopnosti přizpůsobit se novým výzvám.

Český červený kříž jako národní společnost Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce sehrává dlouhodobě klíčovou roli při poskytování pomoci obětem mimořádných událostí. Jeho činnost se významně projevuje, zejména po vypuknutí ozbrojeného konfliktu na Ukrajině v roce 2022, kdy Červený kříž realizoval rozsáhlé humanitární operace jak na území Ukrajiny, tak v České republice a dalších státech, kde poskytoval pomoc uprchlíkům prchajícím před válkou.

Válečný konflikt na Ukrajině způsobil humanitární krizi bezprecedentního rozsahu, která prověřila nejen kapacity států, ale i humanitárních organizací. Zkušenosti získané při řešení této krize přinesly cenné poznatky, které lze využít k posílení krizové připravenosti do budoucna. Teoretická část této bakalářské práce je stěžejní pro pochopení základní motivace, hodnot a principů, na nichž stojí činnost Českého červeného kříže (ČČK). Přibližuje nejen právní a institucionální rámec humanitární pomoci, ale i historický kontext a etické základy, které tvoří východisko pro každodenní činnost této organizace. Zvláštní pozornost je věnována roli ČČK jako národní společnosti Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce a jeho postavení v systému krizového řízení České republiky.

Díličními cíli práce je provedení SWOT analýzy jako nástroje pro systematické zhodnocení vnitřních a vnějších faktorů ovlivňujících činnost organizace a realizace polostrukturovaných rozhovorů, které přinesly cenné poznatky z praxe. Rozhovory byly vedeny se zástupcem oblastního spolku ČČK Kolín a členem humanitární jednotky ČČK z Opavy, kteří se aktivně podíleli na poskytování pomoci uprchlíkům z Ukrajiny.

Hlavním cílem této bakalářské práce je na základě těchto zjištění navrhnout vhodná opatření ke zlepšení připravenosti a efektivity Českého červeného kříže při zvládání mimořádných událostí, zejména v kontextu humanitární krize způsobené válkou na Ukrajině.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE ČERVENÉHO KŘÍŽE

Mezinárodní červený kříž (dále jen MČK) je jednou z nejvýznamnějších humanitárních organizací na světě. Jeho vznik v 19. století byl reakcí na potřebu ochrany a pomoci raněným vojákům během ozbrojených konfliktů. Henri Dunant začal organizovat dobrovolníky během a po bitvě u Solferina (24. června 1859). Bitva se odehrála mezi rakouskou armádou a spojenými silami Francie a Sardinského království. Dunant byl svědkem katastrofálních následků boje, kdy na bojišti zůstalo přes 40 000 mrtvých a raněných vojáků, kterým Dunant na bojišti pomáhal a poskytoval první pomoc (Švejnoha, 2004).

Tento zážitek Dunanta hluboce ovlivnil a inspiroval ho k myšlence mezinárodní organizace, která by poskytovala pomoc raněným v době války. Díky úsilí Henryho Dunanta a dalších aktivistů byl v roce 1863 založen a v roce 1864 byla přijata první Ženevská konvence v Ženevě, která položila základy pro moderní humanitární právo. Postupně se Červený kříž (dále jen ČK) rozšířil do mnoha zemí a stal se klíčovým aktérem v oblasti zdravotní péče, pomoci obětem katastrof a ochrany lidských práv (Švejnoha, 2008).

První Ženevská úmluva byla svolána Mezinárodní komise pro pomoc raněným, která přijala základní principy humanitární pomoci. Zde vznikl symbol ČK na bílém pozadí (opačný švýcarský znak). První Ženevská úmluva z roku 1864 představuje klíčový moment v historii mezinárodního humanitárního práva a činnosti ČK. Ženevské úmluvy, jako celek, tvoří soubor mezinárodních smluv, které stanovují humanitární normy pro období války. Zaměřila se na zlepšení osudu raněných v polních armádách. Úmluva položila právní rámec pro ochranu raněných a zdravotnického personálu, což umožnilo ČK efektivněji vykonávat jeho zásadní poslání. Následovaly revize a rozšíření těchto úmluv v letech 1906, 1929, 1949 a 1977, které postupně rozšiřovaly ochranu na další skupiny osob. Patří sem váleční zajatci, civilní obyvatelstvo a oběti konfliktů na moři. Čtyři Ženevské úmluvy z roku 1949 jsou považovány za základ moderního mezinárodního humanitárního práva a určují hlavní oblasti působnosti ČK. Dodatkové protokoly z roku 1977 pak dále rozšiřují ochranu v mezinárodních i vnitrostátních ozbrojených konfliktech (Švejnoha, 2008).

1.1 Činnost národních společností Červeného kříže v první světové válce

Národní společnosti ČK sehrály klíčovou roli při zajišťování sanitní pomoci během první světové války:

Německo – organizovalo sanitní služby a stanice pro ošetření raněných (250 000 lidí),

Rakousko – zřizovalo nemocnice a sanitní vlaky pro transport raněných,

Turecko – zaměřovalo se na stravování a hygienu,

Rusko – zajišťovalo transport raněných a organizaci polních nemocnic,

Francie – zřídil tisíce nemocnic a poskytoval obědy raněným,

Itálie – více než 400 zdravotních zařízení,

Británie – rozsáhlá mobilizace dobrovolníků a materiálu pro sanitní službu,

Japonsko – nemocnice a poradenská centra pro boj s tuberkulózou,

USA – přispěly částkou 325 milionů dolarů a organizovaly výpravy během 18 měsíců, během války bylo zřízeno téměř 11 000 nemocnic, pomáhalo více než 600 000 sanitním pracovníkům a celková pomoc dosáhla hodnoty 4 miliard franků. Po válce čelil ČK dalším výzvám, jako byly epidemie (španělská chřipka, tyfus, cholera) a hladomory. V mnoha zemích se začínaly budovat státní zdravotní správy. Po válce se ČK aktivně zapojil do pomoci. Založení Ligy společností Červeného kříže dne 5. května 1919 byla v Paříži založena nová mezinárodní organizace, Liga společností Červeného kříže (dnes známá jako Mezinárodní federace Červeného kříže a Červeného půlměsíce) (Jukl a Majrichová, 2019).

Zakládajícími členy byly národní společnosti ČK z USA, Velké Británie, Francie, Itálie a Japonska. Prvním prezidentem Ligy byl Henry Pomeroy Davison, který měl klíčovou roli při jejím založení. Sekretariát byl původně umístěn v Paříži, ale již po několika měsících byl přesunut do Ženevy, kde zůstal až do dnešní doby. Československý červený kříž se stal členem Ligy 11. ledna 1920 (Švejnoha, 2008).

Hlavní cíle Ligy

- Podněcování a podpora zřízení a rozvoje národních organizací (dále jen ČK). v každé zemi světa, nezávisle a řádně organizovaných.
- Zlepšování zdravotního stavu, zavádění preventivních opatření proti nemocem a zmírňování lidského utrpení.
- Zajištění spolupráce mezi národy v oblasti zdravotní péče, prevence nemocí a pomoci při velkých pohromách.
- Podpora vědeckých objevů a jejich praktického využívání pro zlepšení veřejného zdraví a blahobytu lidstva.
- Podporování pomocných akcí v případě národních nebo mezinárodních pohrom (Jukl a Majrichová, 2019).

Působení Mezinárodního výboru Červeného kříže (dále jen MV ČK) za druhé světové války. Během druhé světové války se MV ČK soustředil na ochranu civilistů, válečných zajatců a poskytování humanitární pomoci. Před válkou se mu nepodařilo prosadit úmluvu na ochranu civilistů během válečných konfliktů, což vedlo k obrovským ztrátám civilních životů v důsledku bombardování, deportací a vyhlazovacích táborů. Přesto MV ČK poskytl pomoc v podobě 24 milionů rodinných zpráv a navštívil 170 000 internovaných civilistů, přičemž organizoval humanitární pomoc během okupace Řecka v letech 1941–42. V oblasti válečných zajatců využíval MV ČK Ženevskou úmluvu z roku 1929 a organizoval 12 750 kontrolních návštěv v zajateckých táborech, přičemž předal 36 milionů humanitárních a zdravotnických zásilek. Po válce pomáhal s repatriací zajatců. Kromě toho provedl 1 100 000 humanitárních zásilek do koncentračních táborů, včetně Dachau, Buchenwaldu a Ravensbrück. V roce 1945, díky intervenci Carla Burckhardta, obdržel MV ČK povolení od SS generála Kaltenbrunnera k návštěvám koncentračních táborů, čímž zachránil tisíce vězňů. Po svržení atomových bomb na Hirošimu a Nagasaki byla delegace MV ČK pod vedením Marcela Junoda jedinou pomocnou organizací v Hirošimě. MV ČK čelilo kritice za nechránění civilistů v koncentračních táborech, ale tato kritika byla zmírněna uvědoměním si omezené role neutrální organizace v takovém rozsahu války. Za svou činnost obdržel MV ČK Nobelovu cenu míru v roce 1944 (Jukl a Majrichová, 2019).

1.2 Činnost národních společností Červeného kříže za druhé světové války

Národní společnosti Červeného kříže pokračovaly v poskytování pomoci, podobně jako během první světové války, a zaměřily se na ošetřování raněných, zajišťování zdravotnického materiálu a pomoc civilistům. V protektorátu Čechy a Morava byl Československý červený kříž (dále jen ČSČK) v roce 1940 rozpuštěn a jeho majetek zabaven, přičemž mnozí členové byli zatčeni a popraveni. Exilový ČSČK v Londýně se však podílel na péči o československé vojáky a dalších humanitárních aktivitách. ČSČK také pomáhal při likvidaci tyfové epidemie v Terezíně a organizoval pomoc během Květnového povstání v roce 1945 (Jukl a Majrichová, 2019).

Čtyři Ženevské úmluvy z roku 1949

Po skončení druhé světové války se 17. Mezinárodní konference ČK, která se konala v roce 1948 ve Stockholmu, zaměřila na revizi a přijetí nových pravidel pro ochranu válečných zajatců, raněných a civilistů. Výsledkem byly čtyři Ženevské úmluvy z roku 1949, které tvoří základ současného mezinárodního humanitárního práva. Tyto úmluvy zajišťují ochranu osob, které nejsou přímo zúčastněny na bojích, a stanoví pravidla pro chování ve válce. Významné osobnosti MČK za druhé světové války (Jukl, 2020).

Během druhé světové války bylo několik významných osobností, které hrály klíčovou roli v humanitární činnosti ČK:

- **Carl Jacob Burckhardt**, prezident MV ČK v letech 1944–1948, byl zásadní postavou v organizaci humanitární pomoci pro válečné zajatce a civilisty. Po válce se podílel na přípravě čtyř Ženevských úmluv, které byly přijaty v roce 1949,
- **Jean de Muralt**, prezident Ligy společností ČK, hrál klíčovou roli v obnově spolupráce mezi národními společnostmi ČK a ČP po válce,
- **Arthur Stanley**, britský filozof a politik, předseda Stálé komise ČK, podporoval spolupráci mezi národními Červenými kříži a byl iniciátorem založení Ligy společností ČK,
- **Marcel Junod**, vedoucí delegace MV ČK v Japonsku, byl jedním z prvních, kdo dorazil do Hirošimy po svržení atomové bomby (Jukl a Majrichová, 2019).

2 HISTORIE ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE

Národní společnosti Červeného kříže, Červeného půlměsíce a Davidovy hvězdy působí po celém světě jako součást MHČK a Červeného půlměsíce. Jejich existence je zakotvena ve Statutu MHČK a v Ženevských úmluvách. Každá národní společnost realizuje zdravotnické, sociální a humanitární programy na národní úrovni, podílí se na propagaci dárcovství krve, poskytování zdravotnických služeb, vzdělávání veřejnosti v první pomoci a šíření mezinárodního humanitárního práva (Jukl, 2020).

Během válečných konfliktů spolupracují s Mezinárodním výborem Červeného kříže (dále jen MVČK) na ochraně obětí. Pro uznání musí být organizace schválena vládou státu a MVČK. Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce, založená roku 1919, koordinuje humanitární pomoc při katastrofách a spolupracuje s Organizací spojených národů (dále OSN), Světovou zdravotnickou organizací (dále jen WHO) či Organizací pro výživu a zemědělství (dále jen FAO). Nejvyšším orgánem hnutí je Mezinárodní konference Červeného kříže a Červeného půlměsíce, jejíž rozhodnutí zásadně ovlivňují rozvoj humanitárního práva (Jukl, 2020).

V Československu byla v roce 1921 založena organizace Dorost ČSČK, zaměřená na zdravotní výchovu dětí. Podporovala hygienické návyky, zdravý životní styl a rovnost bez rozdílu národnosti či sociálního postavení. Dorost pořádal vzdělávací kampaně, školní akademie i divadelní představení (Jukl a Majrichová, 2019).

2.1 Rozvoj programů a služeb mezi válkami

Po skončení první světové války se ČSČK zaměřil na prevenci, zdravotní výchovu a pomoc zranitelným skupinám obyvatelstva. Významnou roli hrály zdravotní osvěta, kampaně zaměřené na prevenci tuberkulózy, hygienu a výživu, podpořené například provozem pojízdných kin pro vzdálené oblasti (Jukl a Majrichová, 2019).

V oblasti sociální péče se ČSČK soustředil na přímou zdravotní pomoc v domácnostech, zejména pro osoby trpící tuberkulózou. Programy jako „Sestry navštěvovatelky“ byly klíčové pro zajištění péče v těžko dostupných regionech. Na mezinárodní úrovni se ČSČK podílel na pomoci při přírodních katastrofách a humanitárních krizích a také podporoval československé občany v zahraničí ve spolupráci s diplomatickými úřady (Jukl a Majrichová, 2019).

Velkou pozornost věnoval organizaci dětských ozdravoven a léčeben, zaměřených na prevenci a léčbu dětských onemocnění, jako byla tuberkulóza. Významnou součástí činnosti bylo i vzdělávání zdravotnického personálu – založení ošetrovatelské školy v Praze a školení dobrovolných samaritánů položilo základy pozdější záchranné služby. V reakci na epidemie zajišťoval ČSČK mobilní zdravotnické jednotky a pořídil zdravotnické vlaky pro poskytování péče a dezinfekci postižených oblastí, například na Podkarpatské Rusi. Organizace se rovněž zaměřila na inovace v oblasti zdravotní péče, například otevřením Tuberkulózního preventoria v Novém Smokovci, a rozvíjela osvětovou činnost prostřednictvím časopisů, veřejných přednášek a výstav (Jukl a Majrichová, 2019).

2.2 Činnost Československého červeného kříže během druhé světové války

Po vzniku protektorátu byl ČSČK omezen a přejmenován na „ČK v Čechách a na Moravě“. Hrozilo jeho začlenění do Německého červeného kříže, proto se připravovala přeměna na „Společnost pro zdraví národa“. V únoru 1940 byli zatčeni klíčoví představitelé včetně předsedy Haeringa. V srpnu 1940 říšský protektor zabral veškerý majetek ČSČK a organizace přestala legálně existovat. Mnozí bývalí členové se zapojili do zdravotnických organizací a odboje. MUDr. František Šmakal pomáhal ukrývat parašutisty z atentátu na Heydricha. Zdravotníci z ČSČK ošetřovali odbojáře a spolupracovali s partyzány (Švejnoha, 2008).

Během druhé republiky vznikl na Slovensku Slovenský ČK, který převzal majetek Slovenské divize ČSČK a pomáhal armádě i válečným zajatcům. Mnozí členové se zapojili do odboje a během SNP ČSČK obnovil činnost v povstaleckých oblastech. Po okupaci Čech a Moravy v roce 1939 vznikla v exilu Československá pomoc, která se 1. 12. 1939 stala první organizací pomáhající československým občanům ve Velké Británii. Po uznání exilové vlády byl 1. 9. 1940 založen exilový ČSČK, který pokračoval v činnosti rozpuštěné organizace. V exilu se ČSČK zaměřoval na podporu československých vojsk, sociální pomoc, zásobování zdravotnickými potřebami a pátrání po nezvěstných občanech. Po osvobození republiky obnovil svou činnost jako uznaná národní společnost, zatímco Slovenský ČK uznán nebyl (Jukl a Majrichová, 2019).

2.2.1 Činnost Československého červeného kříže po válečném období

Pomoc obětem války

ČSČK se soustředil na pomoc při návratu československých občanů ze zajetí, vězení, koncentračních táborů a nuceného nasazení. Organizace se zaměřila na vyhledávání rodinných kontaktů, poskytování zdravotní pomoci, jídla a ošacení pro ty, kteří se vraceli v těžkém zdravotním stavu. Zvláštní pozornost byla věnována Pátrací službě, která v roce 1946 obdržela více než 400 000 žádostí o pátrání (Jukl a Majrichová, 2019).

Obnova činnosti a infrastruktury

ČSČK musel obnovit svou infrastrukturu po válce. Zavedl samaritánské služby, automobilní záchrannou službu a obnovil síť místních spolků. Do roku 1946 fungovalo 684 místních spolků, které poskytovaly pomoc a podporu obětem války a nemocným (Švejnoha, 2008).

Vzdělávací činnost

Po válce byla obnovena ošetrovatelská školství a zřízena Vyšší ošetrovatelská škola v Praze, první svého druhu ve střední Evropě. V roce 1947 absolvovalo prvních 29 studentek, což byl významný krok v modernizaci zdravotnického vzdělávání (Jukl a Majrichová, 2019).

Poválečná humanitární pomoc

ČSČK dostal výraznou podporu ze zahraničí, především od Amerického červeného kříže, který v roce 1946 zaslal pomoc v hodnotě 3 milionů dolarů (165 milionů Kčs). Dále pomáhaly další národní společnosti Červeného kříže (Švejnoha, 2008).

Zajištění majetku a finančních prostředků

Po válce byl ČSČK navrácen majetek, včetně nemovitostí zabavených během války. Také mu byla přidělena mimořádná finanční podpora ve výši 8 milionů Kčs a získal nové sídlo v budově na Thunovské ulici v Praze. Po únoru 1948, kdy došlo k zásadním změnám ve zdravotní a sociální péči v Československu, se ČSČK dostal do nové pozice, kdy jeho role byla omezena a organizace se stala závislou na státním financování (Jukl a Majrichová, 2019).

2.2.2 Humanitární pomoc Československého červeného kříže v roce 1988

V roce 1988 poskytoval ČSČK humanitární pomoc prostřednictvím Mezinárodního výboru Červeného kříže do různých částí světa, například na Kypr, do Etiopie, Mongolska, Sovětského svazu (oblast Černobylu), Kuby, Afghánistánu, Vietnamu, Angoly a Nikaraguy. Významnou událostí byla i pomoc při exodu občanů Německé demokratické republiky, kteří se uchýlili na ambasádu SRN v Praze. ČSČK zajistil nouzové ubytování, stravu a hygienické potřeby pro tisíce uprchlíků. V roce 1990 byl přijat nový zákon, který vrátil ČSČK část nemovitostí, jež mu byly po roce 1948 odebrány (Švejnoha, 2008).

Rozdělení ČSČK a vznik národních společností

Jak se v roce 1992 začalo jasně rýsovat rozdělení československé federace, musel se na něj připravit i ČSČK. Bylo nutné demontovat federální struktury, rozdělit majetek a vytvořit z Českého a Slovenského výboru ČSČK dvě samostatné národní společnosti. Rozdělení probíhlo podle územního principu a u movitého majetku podle poměru 2:1, podobně jako při dělení federálního majetku československého státu. ČSČK tak k 31. prosinci 1992 zanikl (Jukl a Majrichová, 2019).

2.3 Vznik Českého červeného kříže

Po rozpadu Československa v roce 1992 došlo k reorganizaci ČSČK. Od 1. ledna 1993 byla jeho česká část transformována na samostatný Český červený kříž (dále jen ČČK), který se plně integroval do Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce. (Jukl a Majrichová, 2019).

Rada delegátů Mezinárodního hnutí je klíčovým orgánem, který sdružuje zástupce Mezinárodního výboru Červeného kříže, národních společností a Mezinárodní federace. Schází se každé dva roky a připravuje podklady pro jednání Mezinárodní konference Červeného kříže a Červeného půlměsíce. Činnost ČK je založena na sedmi základních principech: **humanitě, nestrannosti, nezávislosti, neutralitě, dobrovolnosti, jednotě, světovosti**. Dnes Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce patří mezi největší humanitární organizace světa, poskytující pomoc každoročně přibližně 470 milionům lidí, a působí ve více než 80 % oblastí postižených ozbrojenými konflikty (ESTSS, 2022).

3 ORGANIZACE ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE

Každý spolek ČČK, ať už oblastní nebo místní, má jasně stanovené kompetence a oblasti působnosti, což umožňuje efektivní a koordinovanou pomoc v ČR i v zahraničí. Nezbytnou součástí činnosti je spolupráce se státními institucemi, neziskovými organizacemi a mezinárodními partnery (ČČK, 2025d).

ČČK tvoří hlavní spolek sdružující všechny Oblastní spolky (OS ČČK) registrované u Výkonné rady ČČK.

Jeho orgány jsou:

- **Nejvyšší orgán:** Shromáždění delegátů,
- **Statutární orgán:** Prezident ČČK,
- **Výkonná rada ČČK,**
- **Kontrolní komise:** Dozorčí rada ČČK (ČČK, 2025d).

Výkonná rada zakládá Úřad ČČK jako odborný orgán. Oblastní spolky (OS ČČK) mají vlastní strukturu:

- **Nejvyšší orgán:** Valné shromáždění OS ČČK,
- **Statutární orgán:** Předseda OVR ČČK,
- **Oblastní výkonná rada ČČK,**
- **Kontrolní komise:** Dozorčí rada OS ČČK (ČČK, 2025d).

Každý OS ČČK má působnost zpravidla na úrovni okresu a v každém kraji je jeden OS ČČK pověřen jednáním s krajskými institucemi. Místní skupiny (dále jen MS ČČK) fungují jako organizační jednotky bez právní subjektivity (ta zanikla k 31. 12. 2013) a musí mít minimálně 5 členů. Jejich orgány tvoří:

- Valná hromada MS ČČK,
- Předseda MS ČČK,
- Představenstvo MS ČČK,
- Revizoři MS ČČK (ČČK, 2025d).

Humanitární jednotka Českého červeného kříže (dále jen HJ ČČK) představuje specializovaný tým vyškolených dobrovolníků připravených k nasazení při mimořádných událostech, krizových situacích nebo evakuacích obyvatelstva. Její činnost je pečlivě organizována a rozdělena do několika sekcí podle hlavních úkolů, které plní. Celou jednotku vede velitel, který zajišťuje součinnost s ostatními složkami Integrovaného záchranného systému (ČČK, 2025a).

Velitel HJ ČČK je zodpovědný za celkové řízení činnosti humanitární jednotky. Dále za zajištění efektivní spolupráce s dalšími složkami IZS. Koordinuje jednotlivé sekce, schvaluje zásahové plány a rozhoduje o sestavení týmů pro konkrétní zásahy (ČČK, 2025a).

Zdravotnická sekce se specializuje na poskytování první pomoci zraněným osobám v přímé návaznosti na profesionální zdravotnickou záchrannou službu. Kromě toho zajišťuje ošetrovatelskou péči o osoby, které byly evakuovány z místa události a potřebují zdravotní dohled (ČČK, 2025a).

Ubytovací sekce má na starost zajištění nouzového ubytování pro osoby, které musely opustit své domovy v důsledku krizové situace. V praxi to znamená přípravu a provoz evakuačních center, přístřešků nebo stanových městeček, včetně organizace jejich chodu. Stravovací sekce zodpovídá za nouzové stravování evakuovaných osob i členů zasahujících týmů. Členové této sekce se podílejí na přípravě a výdeji jídel v polních podmínkách a spolupracují s dalšími složkami na zajištění pitného režimu (ČČK, 2025a).

Psychosociální sekce poskytuje nezbytnou psychologickou a sociální podporu zasaženým osobám. Dále se stará o registraci evakuovaných, distribuci základního ošacení a hygienických potřeb a v případě potřeby spolupracuje s Pátrací službou ČČK na vyhledávání a opětovném spojování rozdělených rodin (ČČK, 2025a).

Technická sekce se zaměřuje na zajištění technického zázemí celé jednotky. Patří sem například doprava, spojení, logistika, práce s materiálem nebo koordinace s krajskými a ústředními sklady ČČK. Tato sekce zajišťuje funkčnost všech potřebných prostředků v terénu. Pro konkrétní zásahy se na základě rozhodnutí velitele vytvářejí tzv. zásahové skupiny (GO-týmy HJ ČČK). Jejich složení je flexibilní a závisí na aktuálních potřebách místa nasazení – například v případě aktivace evakuačního centra. Tyto týmy vznikají výběrem členů z jednotlivých sekcí podle specifik konkrétní situace (ČČK, 2025a).

Tabulka 1 Organizační struktura Českého červeného kříže

Úroveň organizace	Orgány	Popis
Společnost ČČK	Shromáždění delegátů	Nejvyšší orgán, skládající se z delegátů zvolených Oblastními spolky.
	Prezident ČČK	Statutární orgán odpovědný za vedení organizace.
	Výkonná rada ČČK	Řídící orgán, který zřizuje Úřad Českého červeného kříže.
	Dozorčí rada ČČK	Kontrolní komise odpovědná za dozor nad činností ČČK.
Oblastní spolky ČČK	Valné shromáždění OS ČČK	Nejvyšší orgán oblastních spolků, skládající se z delegátů zvolených Místními skupinami.
	Předseda OVR ČČK	Statutární orgán oblastního spolku.
	Oblastní výkonná rada ČČK	Řídící orgán oblastního spolku, který zřizuje Úřad Oblastního spolku ČČK.
	Dozorčí rada OS ČČK	Kontrolní komise oblastního spolku.
Místní skupiny ČČK	Valná hromada MS ČČK	Nejvyšší orgán místních skupin, skládající se ze všech registrovaných členů.
	Předseda MS ČČK	Statutární orgán místní skupiny.
	Představenstvo MS ČČK	Vedení místní skupiny.
	Revizoři MS ČČK	Kontrolní orgán místní skupiny.

(zdroj: ČČK, 2025d)

3.1 Spolupráce s dalšími organizacemi a státními institucemi

Státní instituce

- Ministerstvo zdravotnictví: Spolupráce na zdravotních programech, organizaci školení a poskytování první pomoci (MZČR, 2025).
- Hasičské záchranné sbory: Koordinace při mimořádných událostech a katastrofách, zajištění humanitární pomoci,
- Ministerstvo vnitra: Vztah v oblasti krizového řízení a ochrany obyvatelstva,
- Úřady práce a sociálních služeb: Společné projekty zaměřené na sociální pomoc a podporu zranitelných skupin obyvatelstva (ČČK, 2025c).

Neziskové organizace

ADRA. Česká republika Mezinárodní humanitární organizace působící v ČR i v zahraničí. Pomáhá při katastrofách, podporuje rozvojové projekty a nabízí dobrovolnické programy (např. v domovech pro seniory nebo nemocnicích) (ČČK, 2025c).

Charita Česká republika Humanitární složka Katolické církve. Poskytuje sociální, zdravotní a humanitární pomoc v ČR i v zahraničí. Má rozsáhlou síť místních poboček a nabízí například pomoc lidem bez domova, seniorům, cizincům nebo obětem domácího násilí (ČČK, 2025c).

Člověk v tísni Jedna z největších neziskových organizací ve střední Evropě. Pomáhá v krizových oblastech po celém světě, zabývá se rozvojovou pomocí, podporou lidských práv a vzdělávacími programy. V ČR pomáhá například rodinám ohroženým chudobou. Lékaři bez hranic – česká pobočka Zajišťuje zdravotní péči v krizových oblastech po celém světě. Česká pobočka podporuje zahraniční mise a organizuje osvětové kampaně (ČČK, 2025c).

UNICEF. Česká republika Zaměřený především na pomoc dětem. I když pomoc směřuje hlavně do zahraničí, česká pobočka hraje důležitou roli při zajišťování finanční podpory a šíření informací o dětských právech (ČČK, 2023g).

Další menší nebo specializované organizace: Armáda spásy – pomoc lidem bez domova a v sociální nouzi NADĚJE atd. (Jukl a Majrichová, 2019).

3.2 Činnosti Českého červeného kříže

ČČK se věnuje širokému spektru činností v oblasti humanitární pomoci, sociální podpory i vzdělávání. V rámci první pomoci a zdravotních služeb organizuje školení a kurzy první pomoci pro širokou veřejnost a zajišťuje zdravotnické služby při veřejných akcích i v krizových situacích. Významnou oblastí je rovněž dobrovolné dárčovství krve, kdy ČČK koordinuje a propaguje bezpříspěvkové dárčovství krve a kostní dřeně a zajišťuje odběry i distribuci krve do zdravotnických zařízení. V oblasti sociálních služeb poskytuje pomoc lidem v nouzi, včetně seniorů, osob se zdravotním postižením a sociálně slabých rodin, a organizuje azylové a pobytové služby. Humanitární pomoc ČČK zahrnuje distribuci potravin, ošacení a další materiální podpory v případě přírodních katastrof a mimořádných událostí, jako jsou povodně nebo průmyslové havárie (ČČK, 2025c).

Významnou součástí činnosti je také vzdělávání a osvěta, především prostřednictvím projektů zaměřených na zdravotní prevenci a podporu zdravého životního stylu. Školení a další vzdělávání jsou pravidelně zajišťována také pro dobrovolníky a členy organizace (ČČK, 2025c).

ČČK se rovněž aktivně zapojuje do mezinárodní spolupráce v rámci Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce, a podporuje humanitární projekty v zahraničí. Neméně důležitou oblastí je krizové řízení a příprava na mimořádné události, kde ČČK úzce spolupracuje s dalšími institucemi a organizacemi s cílem posílit připravenost a efektivitu zásahů v krizových situacích (Jukl, 2020).

3.3 Příklady konkrétních služeb Českého červeného kříže

ČČK dlouhodobě poskytuje humanitární pomoc při přírodních katastrofách, ozbrojených konfliktech a krizových situacích v České republice i zahraničí. Součástí jeho činnosti je humanitární podpora, zdravotní asistence a vzdělávání veřejnosti v oblasti první pomoci a mezinárodního humanitárního práva (Jukl, 2020).

Pomoc při válce na Ukrajině

ČČK poskytoval pomoc přímo na Ukrajině i uprchlíkům v ČR. Organizoval humanitární konvoje se zdravotnickým materiálem, potravinami a evakuační technikou. Uprchlíkům poskytoval materiální, zdravotní a psychosociální podporu (ČČK, 2023e).

Pomoc po zemětřesení v Turecku a Sýrii

ČČK organizoval sbírky a humanitární zásilky, které obsahovaly léky, zdravotnické vybavení a potraviny. Úzce spolupracoval s tureckým a syrským Červeným půlměsícem (ICRC, 2016).

Tornádo na jižní Moravě

Po tornádu na jižní Moravě v roce 2021 zajišťoval ČČK okamžitou pomoc a dlouhodobou podporu při obnově domovů a zajištění životních podmínek (ČČK, 2024).

Povodně v České republice

ČČK sehrál klíčovou roli při povodních v letech 1997, 2002, 2013 i 2024. Poskytoval humanitární pomoc, evakuoval obyvatele, organizoval nouzová ubytování a distribuoval potraviny, hygienické potřeby i vybavení na sušení domů (Jukl a Majrichová, 2019).

Vzdělávání veřejnosti v první pomoci

ČČK pravidelně organizuje edukaci veřejnosti na sportovních, kulturních a společenských akcích, kde prezentuje základy první pomoci a postupy při resuscitaci (ČČK, 2025c).

Organizační kapacity

K 31. prosinci 2023 evidoval ČČK 13 711 členů a dobrovolníků v rámci 417 místních skupin a 61 oblastních spolků. Organizace měla 640 zaměstnanců a poskytla pomoc celkem 453 261 osobám. V době pandemie COVID-19 v roce 2021 spolupracovalo s ČČK až 13 969 dobrovolníků (ČČK, 2024).

3.4 Současné trendy a principy v oblasti humanitární pomoci

Humanitární pomoc v současnosti čelí zásadním výzvám, které reflektují proměny globálního prostředí, nárůst mimořádných událostí a eskalaci humanitárních krizí. Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce (dále jen IFRC) upozorňuje na potřebu posilování důvěry, rovnosti a lokálního působení jako klíčových pilířů efektivní humanitární reakce (IFRC, 2023).

Důvěra je dnes považována za jeden z nejzásadnějších předpokladů úspěšné humanitární pomoci. Poskytování pomoci musí být vnímáno jako nestranné, spravedlivé a důvěryhodné, přičemž důraz je kladen nejen na samotné organizace, ale i na jednotlivé pracovníky a dobrovolníky působící v terénu. Nedostatek důvěry ze strany veřejnosti, místních komunit či příjemců pomoci může výrazně snížit efektivitu celé humanitární operace (IFRC, 2023).

Významným trendem je také rostoucí důraz na princip rovnosti. Humanitární pomoc by měla být poskytována bez diskriminace, s respektem k lidským právům, kulturním odlišnostem a specifickým potřebám jednotlivých komunit. IFRC zdůrazňuje, že efektivní pomoc není pouze o zajištění základních potřeb, ale i o ochraně důstojnosti jednotlivce v krizových situacích (Bradley, 2016).

Lokalizace humanitární pomoci představuje další klíčovou změnu v současné praxi. Stále větší důraz je kladen na zapojení místních organizací a komunit do plánování, rozhodování a realizace humanitárních operací. Tento přístup zvyšuje nejen efektivitu zásahů, ale zároveň podporuje dlouhodobou odolnost a soběstačnost postižených oblastí. Místní aktéři lépe znají kontext, potřeby i dynamiku komunit, což jim umožňuje reagovat rychleji a citlivěji na vznikající situace. Dále IFRC upozorňuje na nutnost dlouhodobého posilování připravenosti. S rostoucí četností přírodních katastrof, pandemií a konfliktů je zásadní budovat robustní systémy včasné reakce. To zahrnuje nejen dostatečné materiální zásoby a školení personálu, ale i vypracování krizových plánů a investice do komunitní odolnosti, například prostřednictvím vzdělávání, preventivních opatření a podpory zdravotnických služeb (IFRC, 2023).

Současné trendy rovněž ukazují, že humanitární pomoc musí být vnímána jako součást širších globálních strategií zaměřených na udržitelný rozvoj, řešení dopadů klimatických změn a podporu mírových procesů. Humanitární organizace tak stále častěji spolupracují s rozvojovými agenturami, vládami a mezinárodními institucemi na vytváření integrovaných řešení, která nejen reagují na krize, ale zároveň usilují o prevenci jejich budoucího vzniku. IFRC také zdůrazňuje, že pandemie COVID-19 zásadním způsobem změnila podobu humanitární pomoci. Zkušenosti z tohoto období vedly k intenzivnějšímu využívání technologií, digitální komunikace a vzdáleného řízení operací. Pandemie zároveň podtrhla nutnost rychlého přizpůsobení postupů měnícím se podmínkám a potřebu zajistit kontinuální přístup ke zdravotní péči i v extrémních podmínkách (Bradley, 2016).

4 PRINCIPY A ZÁSADY MEZINÁRODNÍHO HUMANITÁRNÍHO PRÁVA

Mezinárodní humanitární právo (dále jen MHP) stanovuje normy, které musí být dodržovány během ozbrojených konfliktů. Tyto normy platí pro všechny účastníky konfliktu, bez ohledu na to, zda se jedná o vyhlášenou válku, a porušení MHP může být považováno za válečný zločin (Jukl, 2020).

Princip rozlišování

Jedním z klíčových principů MHP je zásada rozlišování, která říká, že bojové akce mohou být zaměřeny pouze na vojenské cíle, nikoli na civilní osoby či objekty. Tento princip se historicky objevuje už v 19. století a byl formálně uznán v průběhu 20. století, především v dodatkových protokolech k Ženevským úmluvám. Rozlišování zahrnuje ochranu civilistů, kteří se aktivně neúčastní bojů. Jakmile se však do konfliktu zapojí, ztrácejí tuto ochranu. Stejně tak platí, že civilní objekty, jako školy nebo nemocnice, nesmí být cílem útoků, pokud nejsou využívány k vojenským účelům (Jukl, 2008-2009).

Omezení prostředků metod boje

Dalším důležitým principem je omezení volby způsobů a prostředků vedení boje. To znamená, že nesmí být použity zbraně či taktiky, které by způsobily nadbytečné útrapy. Historie ukazuje, že už od starověku existovaly snahy zakázat určité metody boje, jako například použití otrávených šípů. Moderní MHP vyžaduje, aby byly dodržovány zásady minimalizace ztrát na civilních osobách a objektech (Jukl, 2008-2009).

Ochrana osob vyřazených z boje

Třetím základním principem MHP je zákaz útoků na osoby, které již nejsou schopny bojovat, jako jsou ranění nebo vzdávající se protivníci. Tento princip zdůrazňuje, že jakmile někdo přestane klást odpor, ztrácí status legálního cíle a musí být chráněn. Tyto zásady a principy reflektují snahu mezinárodního společenství o humanizaci ozbrojených konfliktů a zajištění ochrany těch, kteří nejsou přímo zapojeni do bojových akcí. Respektování MHP je klíčové pro ochranu lidských práv a důstojnosti i v těžkých podmínkách války (Jukl, 2008-2009).

4.1 Zásady Mezinárodního humanitárního práva

Zásada rovnosti stran konfliktu

Bez ohledu na to, která strana konfliktu je agresorem a která obětí, platí pro všechny účastníky konfliktu stejná pravidla vyplývající z MHP. To znamená, že válečné zločiny jsou trestné bez ohledu na legitimitu použití síly v konfliktu. Každá strana je povinna dodržovat mezinárodní normy ochrany civilního obyvatelstva a válečných zajatců (Jukl, 2020).

Zásada rozlišování

Zásada stanoví, že v průběhu ozbrojeného konfliktu je nutné rozlišovat mezi civilním obyvatelstvem a bojovníky, stejně jako mezi civilními objekty a vojenskými cíli. Útoky jsou přípustné pouze proti ozbrojeným silám a vojenským objektům, zatímco útoky proti civilistům, nemocnicím a humanitárním organizacím jsou zakázány. Rovněž je nepřípustné útočit na osoby, které byly vyřazeny z boje v důsledku zranění, nemoci či zajetí (Jukl, 2020).

Zásada vojenské nezbytnosti

Všechny vojenské operace musí být nezbytné k dosažení vojenského cíle, což znamená, že použití síly nesmí přesahovat rámec nutný k oslabení nepřítele. Není dovoleno záměrné ničení civilní infrastruktury, pokud neslouží vojenským účelům, nebo likvidace nepřátelských sil bez strategického významu (Jukl, 2020).

Zásada přiměřenosti (proporcionality)

Válka nesmí způsobovat nadměrné civilní ztráty nebo nepřiměřené škody na infrastruktuře. Útoky, u nichž je zřejmé, že civilní oběti budou vyšší než vojenský přínos operace, jsou zakázány. Například bombardování hustě osídlených oblastí bez strategického významu porušuje tuto zásadu (Jukl, 2020).

Zásada omezenosti volby prostředků a způsobů vedení boje

Strany konfliktu nemohou používat jakékoli metody nebo zbraně. Zakázány jsou zbraně způsobující zbytečné utrpení, jako jsou chemické a biologické zbraně, zápalné střely proti civilním objektům nebo munice se skrytými střepinami (Jukl, 2020).

Zásada nestrannosti

Mezinárodní humanitární právo zakazuje jakoukoli diskriminaci při poskytování pomoci civilistům, zajatcům nebo raněným. Například ČČK poskytuje pomoc bez ohledu na státní příslušnost, náboženství nebo politiku (Jukl, 2020).

4.2 Právní rámec humanitární pomoci

Humanitární pomoc a ochrana obětí ozbrojených konfliktů jsou v České republice zajištěny prostřednictvím několika klíčových zákonů a mezinárodních smluv. Tyto právní normy vytvářejí rámec pro poskytování pomoci, definují postavení a roli ČČK a stanovují pravidla spolupráce s mezinárodními organizacemi. Základním dokumentem, který tvoří východisko pro veškeré humanitární aktivity, je **Ústava České republiky (zákon č. 1/1993 Sb.)**. Ta garantuje ochranu lidských práv a svobod včetně práva na život, ochranu lidské důstojnosti a zákaz mučení. Ústava rovněž zakotvuje závazek České republiky dodržovat mezinárodní smlouvy, čímž vytváří prostor pro naplňování humanitárních závazků v rámci mezinárodního práva, včetně Ženevských úmluv (ČESKO, 1993).

Významnou roli v oblasti ochrany uprchlíků sehrává zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, který stanoví podmínky pro udělení azylu osobám prchajícím před válečnými konflikty, perzekucí nebo jinými formami ohrožení. Tento zákon upravuje i spolupráci mezi státními orgány a humanitárními organizacemi, jako je ČČK, při poskytování přímé pomoci uprchlíkům a osobám pod mezinárodní ochranou (ČESKO, 1999).

Zákon č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži. Tento zákon upravuje podmínky používání a ochrany znaku Červeného kříže, názvu „Červený kříž“ a jejich jazykových variant. Cílem je zabránit jejich zneužití a zajistit, že tyto symboly budou i nadále vnímány jako neutrální, chráněné a mezinárodně uznávané označení humanitární pomoci. Zákon stanovuje, že používání těchto symbolů je vyhrazeno pouze subjektům oprávněným na základě mezinárodního práva, zejména Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce, jehož součástí je i Český červený kříž (ČESKO, 1992).

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. Tento zákon definuje právní rámec pro činnost Integrovaného záchranného systému (IZS), jeho složek a jejich koordinaci při řešení mimořádných událostí, jako jsou přírodní katastrofy, průmyslové havárie nebo válečné konflikty. Vymezuje základní povinnosti Hasičského záchranného sboru, Policie ČR, zdravotnických záchranných služeb a dalších subjektů, včetně humanitárních organizací, jako je Český červený kříž. ČČK je v zákoně výslovně uveden jako složka, která se může do systému zapojit a plnit úkoly související s ochranou obyvatelstva a poskytováním pomoci (ČESKO, 2000b).

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení. Zákon upravuje organizaci a způsob řízení při řešení krizových situací na území České republiky, včetně stanovení pravomocí orgánů krizového řízení a spolupráce mezi jednotlivými složkami. Zavádí pojem „krizová situace“ a stanovuje povinnosti nejen státním orgánům, ale i právnickým a fyzickým osobám, pokud jde o plnění opatření krizového plánu. V kontextu humanitární pomoci má zásadní význam z hlediska koordinace činností ČČK s veřejnou správou (ČESKO, 2000a).

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví. Tento zákon stanoví podmínky ochrany veřejného zdraví, včetně opatření při výskytu infekčních nemocí, epidemií a jiných zdravotních hrozeb. Důležitou součástí zákona je i řízení preventivních opatření a spolupráce s dalšími institucemi, které zajišťují ochranu zdraví obyvatel, mezi nimi i Český červený kříž, který se podílí na zajišťování zdravotnické pomoci, hygienických služeb a osvěty během krizí (ČESKO, 2000c).

Vyhláška č. 328/2001 Sb., Ministerstva vnitra o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. Vyhláška rozpracovává konkrétní pravidla spolupráce složek IZS, specifikuje komunikaci mezi jednotlivými jednotkami a stanoví způsob předávání informací a vyžadování pomoci mezi složkami. Významně se dotýká i nevládních organizací zapojených do systému, jako je ČČK, a upravuje způsob jejich zapojení do operativní činnosti (ČESKO, 2001).

Vyhláška č. 380/2002 Sb., o přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Vyhláška navazuje na výše uvedené zákony a upravuje praktické provedení opatření na ochranu obyvatel, jako je evakuace, nouzové ubytování, zásobování, zajištění první pomoci a psychosociální podpory. Je zásadní zejména při mimořádných událostech s velkým počtem postižených osob, kde Český červený kříž často sehrává důležitou roli (ČESKO, 2002).

Významné místo v systému právní úpravy mají také Stanovy a vnitřní předpisy ČČK, které definují vnitřní fungování organizace, její poslání, organizační strukturu a mechanismy vnitřní kontroly. Tímto způsobem je zajištěno, že ČČK postupuje v souladu s principy humanity, nestrannosti, neutrality a nezávislosti. Nelze opomenout ani závazky vyplývající z Mezinárodních úmluv o ochraně lidských práv, zejména Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jejichž dodržování je pro Českou republiku závazné a které přímo ovlivňují i způsob poskytování humanitární pomoci (Jukl, 2020).

5 HISTORIE ŽENEVSKÝCH ÚMLUV

První Ženevská úmluva (1864)

První Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných vojáků v armádách v poli byla přijata v roce 1864 jako reakce na děsivé následky bitvy u Solferina (1859), které byly svědkem Henriho Dunanta. Cílem úmluvy byla ochrana raněných vojáků na bojištích a zdravotnického personálu. Ustanovovala neutralitu zdravotnických zařízení a personálu a zavedla symbol červeného kříže na bílém pozadí jako ochranný znak. Tento základní dokument mezinárodního humanitárního práva položil základy pro další rozvoj pravidel pro ochranu obětí války (ICRC, 1977).

Rozšíření úmluv (1906)

V roce 1906 došlo k první revizi úmluvy, která reagovala na nové vojenské technologie a postupy. Druhá Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných vojáků na moři byla rozšířením první úmluvy a zahrnovala podrobnější pravidla o ochraně raněných a nemocných vojáků a o zajištění jejich péče během válečných konfliktů (ICRC, 1977).

Druhá Ženevská úmluva (1929)

V roce 1929 byla přijatá Třetí Ženevská úmluva o zlepšení osudu válečných zajatců. Úmluva se zaměřila na ochranu válečných zajatců. Stanovila pravidla pro zacházení s válečnými zajatci, včetně jejich práva na život, zdravotní péči, a právo na komunikaci s rodinami. Váleční zajatci se podle úmluvy nemohli stát terčem násilí nebo mučení a museli být respektováni jako lidské bytosti (ICRC, 1977).

Rozsáhlé revize a nové úmluvy (1949)

Po hrůzách druhé světové války byly v roce 1949 přijaty čtyři nové úmluvy, které měly za cíl přizpůsobit pravidla moderním válečným konfliktům:

1. **Druhá úmluva** o zlepšení osudu raněných a nemocných vojáků na moři,
2. **Třetí úmluva** o zlepšení osudu válečných zajatců (aktualizace z roku 1929),
3. **Čtvrtá úmluva** o ochraně civilních osob v době války se zaměřila na ochranu civilistů během války, zejména v okupovaných oblastech (Jukl, 2020).

Kromě základních čtyř úmluv byly přijaty i tři Dodatkové protokoly, které rozšiřují jejich působnost:

Protokol I (1977)

Posiluje ochranu civilistů v mezinárodních konfliktech a omezuje používání zbraní, které způsobují zbytečné utrpení (Jukl, 2005).

Protokol II (1977)

Reguluje vnitrostátní ozbrojené konflikty a poskytuje ochranu civilistům i v občanských válkách (Jukl, 2005).

Protokol III (2005)

Zavádí Červený krystal jako neutrální humanitární znak, vedle Červeného kříže a půlměsíce. Mezinárodní vymáhání Ženevských úmluv:

- Mezinárodní trestní soud (ICC) soudí osoby odpovědné za válečné zločiny, genocidu a zločiny proti lidskosti.
- Mezinárodní výbor Červeného kříže (dále jen ICRC) monitoruje dodržování úmluv a poskytuje humanitární pomoc.
- Státy mají povinnost stíhat válečné zločiny i bez rozhodnutí mezinárodních institucí (Jukl, 2005).

5.1 Kritické pohledy na činnost ICRC a Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky v oblasti ochrany civilistů

Přestože ICRC a Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (dále jen UNHCR) patří mezi nejvýznamnější humanitární organizace v oblasti ochrany civilistů, jejich činnost není bez problémů. Někteří odborníci upozorňují, že přístupy těchto organizací jsou často právnícky a byrokraticky svázané a orientované především na státní struktury. Tím se omezuje jejich schopnost pružně reagovat v komplexních krizových situacích (Bradley, 2016).

ICRC původně zaměřoval svou ochrannou činnost výhradně na zraněné vojáky a zdravotnickou péči. Teprve v průběhu času se jeho mandát rozšířil i na civilní obyvatelstvo. UNHCR se naproti tomu od svého vzniku soustředil na uprchlíky, ale jeho role se postupně rozšiřovala, například i na osoby vysídlené v rámci vlastního státu nebo oběti klimaticky podmíněného přesídlování. Odborné analýzy ale upozorňují, že rozšířený mandát UNHCR

může v praxi znamenat spolupráci s vládami na úkor neutrality nebo zanedbávání klasické ochranné práce. V konkrétních případech, jako například v Myanmaru, se ukázalo, že koordinace těchto organizací může být náročná. ICRC zde dlouhodobě působí na základě klasických pravidel MHP, zatímco UNHCR směřuje spíše ke komunitním projektům a pracuje v úzké vazbě s vládními strukturami. Z pohledu ICRC pak může docházet ke střetu s principy nezávislosti a neutrality (Bradley, 2016).

5.2 Porušení Ženevských úmluv v historii

Přestože jsou Ženevské úmluvy mezinárodně uznávány, dochází k jejich častému porušování:

Útoky na civilní obyvatelstvo (např. v Sýrii, Ukrajině, Jemenu)

Používání zakázaných zbraní, jako jsou kazetové bomby a chemické látky. Omezení přístupu humanitární pomoci v konfliktních oblastech (IFRC, 2023).

Druhá světová válka

Ženevské úmluvy byly klíčové při ochraně civilistů a zajatců. Například, i když došlo k mnoha porušením, byly použity jako základ pro stíhání válečných zločinů po válce, včetně:

Norimberských procesů

Případ Batyushkin a sovětské válečné zajatci: Během války byli miliony sovětských vojáků zajaty nacistickým Německem, ale Německo odmítlo aplikovat Ženevské úmluvy na tyto zajatce, což vedlo k masovým úmrtím hladem a nemocemi. Norimberský tribunál označil toto jednání za válečný zločin (Bradley, 2016).

Korejská válka (1950–1953)

Dodržování úmluv při zacházení se zajatci: Navzdory brutální povaze konfliktu byly Ženevské úmluvy použity jako základ pro výměnu válečných zajatců mezi oběma stranami konfliktu, především po příměří v roce 1953 (Jukl, 2020).

Vietnamská válka (1955–1975)

Američtí váleční zajatci a porušování úmluv: Severní Vietnam držel mnoho amerických letců v zajetí v Hanojském Hiltonu a s některými zacházel v rozporu se Ženevskými úmluvami (Bradley, 2016).

Balkánské konflikty (1990)

Ženevské úmluvy byly aplikovány při vyšetřování válečných zločinů a ochraně civilistů během konfliktů v bývalé Jugoslávii (Jukl, 2020).

Genocida ve Rwandě (1994)

Během genocidy ve Rwandě v roce 1994, kdy extremisté z řad Hutuů zavraždili přibližně 800 000 Tutsiů a umírněných Hutuů, sehrál Mezinárodní červený kříž klíčovou roli v poskytování humanitární pomoci (Bradley, 2016).

Srebrenický masakr (1995)

Přestože město Srebrenica bylo chráněnou zónou OSN, bosenskosrbské jednotky zavraždily přes 8 000 muslimských mužů a chlapců, což bylo klasifikováno jako genocida. Ženevské úmluvy byly použity při soudním procesu v Haagu (Bradley, 2016).

Válka v Iráku (2003–2011)

Ochrana zajatců a porušení úmluv: Skandál v Abú Ghraibu, kde byli iráčtí vězni mučeni americkými vojáky, vedl k odsouzení porušení Ženevských úmluv a několika trestům pro odpovědné důstojníky. ICRC monitoroval zacházení s vězni: Po odhalení zneužívání ICRC zasahoval u amerických sil, aby zajistil dodržování zásad Ženevských úmluv (ICRC, 2016).

Válka v Sýrii (2011 – současnost)

Útoky na nemocnice: Bombardování nemocnic a zdravotnických zařízení v oblastech ovládaných opozicí porušilo zásady ochrany zdravotníků, což vedlo k odsouzení OSN a lidskoprávních organizací. Použití chemických zbraní: Použití sarinu a chlóru bylo označeno

za válečný zločin na základě Ženevských úmluv a mezinárodního práva (IFRC, 2023)

Válka na Ukrajině (2014–současnost)

ICRC a OSN sledují porušování Ženevských úmluv v probíhajícím konfliktu mezi Ukrajinou a Ruskem. Obě strany konfliktu jsou obviněny z porušování pravidel pro humánní zacházení se zajatci. Evakuace civilistů: Mnoho evakuací bylo organizováno na základě zásad Čtvrté Ženevské úmluvy o ochraně civilního obyvatelstva (ČČK, 2023e).

II PRAKTICKÁ ČÁST

6 ANALÝZA HUMANITÁRNÍ POMOCI ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE UKRAJINĚ OD ROKU 2022 DO ROKU 2025

V této části bakalářské práce je na základě provedených rozhovorů analyzována humanitární pomoc poskytovaná Českým červeným křížem v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině v letech 2022 až 2025. Analýza se zaměřuje na praktické zkušenosti členů humanitárních jednotek a zaměstnanců ČČK při poskytování materiální podpory, zajišťování nouzového ubytování a dalších forem pomoci ukrajinským občanům.

Pro zpracování této části byly využity informace získané z rozhovorů se zástupci oblastních spolků ČČK a z veřejně dostupných materiálů organizace.

6.1 Situace na Ukrajině

Ozbrojený konflikt na Ukrajině, započatý ruskou invazí 24. února 2022, i v roce 2025 pokračuje bez známek deeskalace. Intenzivní boje ve východní, jižní a severovýchodní části země a časté raketové útoky na civilní infrastrukturu vyvolaly rozsáhlou humanitární krizi. Přístup k základním službám, jako je voda, elektřina, vytápění, zdravotní péče a vzdělávání, je v mnoha oblastech vážně narušen. Humanitární pomoc potřebuje přibližně 12,7 milionu obyvatel, z toho více než 3,5 milionu je vnitřně vysídleno. Nejzranitelnější skupiny představují děti, senioři, lidé se zdravotním postižením a ženy. Až 10 milionů obyvatel se potýká s psychickými problémy, jako je posttraumatická stresová porucha, úzkosti či deprese. Evropská unie a její členské státy poskytly Ukrajině od roku 2022 humanitární pomoc přes 1 miliardu EUR a další více než 3,6 miliardy EUR v rámci přímé podpory. Dodávky zahrnují potraviny, vodu, nouzové přístřeší, zdravotnické vybavení a ochranu civilistů. Pomoc je distribuována z logistických center v Polsku, Rumunsku a na Slovensku, odkud bylo přepraveno více než 153 000 tun humanitárního materiálu. Probíhají také evakuace zraněných osob včetně dětí a lidí se speciálními potřebami (ČČK, 2023c).

Ukrajina je od roku 2023 součástí Mechanismu civilní ochrany EU, což jí umožňuje efektivnější koordinaci pomoci. Navzdory diplomatickým snahám zůstává humanitární podpora klíčovým nástrojem zmírnění dopadů konfliktu na civilní obyvatelstvo. Zprávy Mezinárodního výboru Červeného kříže i dalších organizací upozorňují na pokračující násilí, útoky na zdravotnická zařízení, minová pole a porušování mezinárodního práva (ČČK, 2023c).

6.2 Rozsah a struktura materiální pomoci Českého červeného kříže Ukrajině

V období od února 2022 do února 2024 realizoval Český červený kříž celkem 56 humanitárních misí, při kterých na Ukrajinu dopravil více než 520 tun zdravotnické pomoci. Celková hodnota této pomoci přesáhla 182 milionů Kč. Pomoc byla zaměřena zejména na podporu zdravotnických týmů a zařízení Ukrajinského červeného kříže. Pomoc Českého červeného kříže je cílená především na zdravotnický sektor v zasažených oblastech, tedy na mobilní zdravotnické týmy a nemocnice v bojových zónách. Nejčastěji dodávanými položkami jsou traumasety, chirurgický a obvazový materiál, popáleninové sety a infuzní pomůcky. Významný prostor zauímají léčiva – například antibiotika, analgetika, inzulin nebo prostředky pro porodnictví. Dále byly opakovaně dodávány moderní zdravotnické přístroje, například plicní ventilátory, monitory vitálních funkcí, RTG zařízení nebo ultrazvuky. Důležitou součástí pomoci jsou i mobilní zdravotnické jednotky, které ČČK vybavuje prostřednictvím dodávek zdravotnických stanů, elektrocentrál, navigační techniky a ochranných prvků (přilby, vesty). Významnou složkou pomoci byla také doprava Ukrajině byly předány desítky sanitek a dalších specializovaných vozidel, včetně pásových sanitních vozů do obtížně přístupného terénu. (ČČK, 2023f)

Na základě tiskových zpráv ČČK byl sestaven kvantitativní přehled o rozsahu pomoci poskytované Ukrajině od vypuknutí ruské invaze. V tabulce 2 jsou znázorněny základní parametry pomoci za roky 2022, 2023 a počátek roku 2024.

Tabulka 2 Přehled parametrů materiální pomoci od Českého červeného kříže pro pomoc Ukrajině

Kategorie	2022	2023	2024 (k únoru)
Počet misí	43	13	6
Hmotnost pomoci (v tunách)	416,1	104,2	cca 60
Počet dodaných vozidel	45	14	5
Hodnota pomoci (v mil. Kč)	121,4	60	cca 20

(zdroj: ČČK, 2025f)

Z tabulky je patrné, že nejintenzivnější pomoc byla realizována v roce 2022, kdy proběhlo nejvíce misí, bylo dopraveno nejvíce materiálu a zároveň byla vynaložena nejvyšší částka. Struktura humanitární pomoci dodaném ČČK na Ukrajinu v letech 2022–2024.

Humanitární pomoc ČČK směřovaná na Ukrajinu zahrnovala široké spektrum položek, od základního zdravotnického materiálu až po specializované přístroje a těžkou techniku. Všechny dodávky byly přizpůsobeny konkrétním požadavkům zdravotnických zařízení a mobilních týmů Ukrajinského červeného kříže, přičemž důraz byl kladen na urgentní péči, technickou vybavenost a bezpečnost pracovníků v terénu.

Pro lepší přehled je struktura dodané pomoci rozdělena do šesti hlavních kategorií (viz. tabulka 3).

Tabulka 3 Přehled materialní pomoci Ukrajině

Kategorie	Konkrétní položky	Poznámka
Zdravotnický materiál	Traumasety, obvazový materiál, chirurgické nástroje, popáleninové sety, dlahy, zevní fixátory, infuzní sety, nosítka, transfúzní vaky.	Tvoří základ urgentní zdravotní péče v terénu, nejčastěji zmiňovaná položka.
Léčiva	Analgetika, antibiotika, antitusika, glukóza, inzulin, hemostatika.	Dodávky cílené na pokrytí akutních i chronických onemocnění, včetně porodnictví.
Zdravotnické přístroje	RTG, ultrazvuky, anesteziologické monitory, plicní ventilátory, VAC přístroje, oxymetry, dermatomy, odsávačky.	Pro vybavení nemocnic a mobilních týmů, poměrně drahé, ale klíčové vybavení.
Ochranné a technické prostředky	Ochranné vesty, přilby, vysílačky, satelitní přístroje, navigace.	Důležité pro bezpečnost zdravotníků, časté zejména v bojových oblastech.
Zdravotnické zázemí	Zdravotnické stany, elektrocentrály, vakuová nosítka.	Pomáhají zajistit terénní pracoviště mimo klasické nemocnice.
Dopravní technika	Sanitky, mobilní JIP, vozidla Mercedes Atego, pásové sanitky Hagglunds BV.	Těžká technika pro evakuaci a logistiku, náročná na údržbu, ale velmi potřebná.

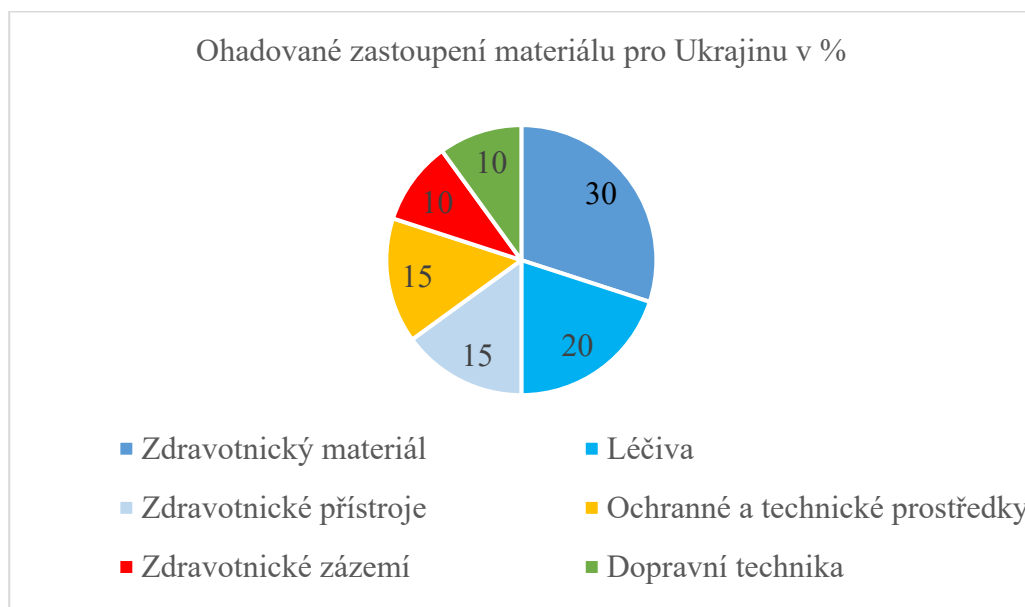
(zdroj: ČČK, 2023f)

Každá z kategorií obsahuje typické položky a poznámku vysvětlující jejich význam v rámci krizového zdravotnictví v bojových podmínkách.

Kromě celkového objemu humanitárních misí je důležité analyzovat také konkrétní složení dodávané pomoci. Následující graf ukazuje přibližné procentuální rozdělení jednotlivých kategorií materiální pomoci, kterou Český.

červený kříž doručil na Ukrajinu v letech 2022–2024. Graf 4 vychází z údajů poskytnutých v tiskových zprávách ČČK a shrnuje nejčastěji zmiňované položky a oblasti podpory.

Obrázek 1 Graf zastoupení materiálu od Českého červeného kříže pro pomoc Ukrajině

(zdroj: ČČK, 2023f)

Z výše uvedeného grafu je patrné, že největší podíl humanitární pomoci tvoří zdravotnický materiál a léčiva, které společně pokrývají více než polovinu všech dodávek. Tyto položky představují základ pro zajištění urgentní péče v terénu i nemocnicích. Významnou složkou pomoci jsou rovněž zdravotnické přístroje, jejichž hodnota je vysoká, avšak jejich dostupnost v krizových podmínkách je klíčová.

Nezbytným doplňkem se stávají ochranné a technické prostředky a zdravotnické zázemí. Vysokou důležitost má také dopravní technika, zejména v oblastech, kde je potřeba rychlého přesunu zraněných nebo fungování mobilních týmů mimo klasickou infrastrukturu.

6.3 Pomoc ukrajinským dětem

Válka na Ukrajině zasáhla mimořádně tvrdě nejzranitelnější skupiny obyvatel – mezi nimi především děti. Od prvních týdnů konfliktu směřovala část humanitární pomoci Českého červeného kříže právě do dětských zdravotnických zařízení, uprchlických center i domácností s dětmi v tíživé životní situaci. Zásadním momentem bylo spuštění společné iniciativy Českého červeného kříže a skupiny Prima pod hlavičkou CNN Prima NEWS s názvem „**Pomoc dětem Ukrajiny**“, která si kladla za cíl zlepšit vybavení dětských nemocnic a zdravotnických oddělení na Ukrajině. Díky této kampani bylo vybráno 35 milionů Kč, přičemž první fáze pomoci ve výši 12,2 milionu Kč byla směřována do dětské regionální nemocnice v Bojarce v Kyjevské oblasti. Dodávka zahrnovala:

- plně vybavenou sanitku,
- 2 kamiony s 9 tunami zdravotnického vybavení,
- desítky elektrických postelí a stretchů,
- monitorovací zařízení, oxymetry, tonometry, vyšetřovací lampy,
- zařízení pro zevní srdeční masáž (ČČK, 2023d)

Paralelně s tím byl v létě 2023 spuštěn také program UNICEF ve spolupráci s ČČK a MPSV, zaměřený na finanční pomoc ukrajinským dětem se zdravotním postižením, které uprchly do České republiky. Tento program poskytuje měsíční podporu ve výši 6 600 Kč na každé dítě do 18 let s dočasnou ochranou, a jeho cílem je pomoci rodinám s pokrytím dodatečných výdajů spojených s péčí o zdravotně postižené děti (ČČK, 2023g).

Pomoc ukrajinským dětem byla významnou součástí humanitárního úsilí Českého červeného kříže od počátku války. ČČK se zaměřil jak na děti na Ukrajině, tak i na děti uprchlé do České republiky. Cílem bylo zlepšit dostupnost zdravotní péče, poskytnout vhodné zdravotnické vybavení a zajistit i psychosociální podporu. Významnou složkou pomoci se stal také program UNICEF ve spolupráci s ČČK, který poskytoval finanční podporu rodinám s dětmi se zdravotním postižením. Jednotlivé formy pomoci jsou přehledně uvedeny v tabulce 5, která shrnuje klíčové kategorie, obsah dodávek a jejich přibližný rozsah (ČČK, 2023g).

Tabulka 4 Přehled materiální pomoci pro děti

Kategorie pomoci	Popis	Přibližná hodnota
Sanitka a zdravotnický náklad	Plně vybavená sanitka + dva kamiony s vybavením pro dětskou nemocnici v Bojarce.	12,2 mil. Kč
Zdravotnické přístroje	Monitory vitálních funkcí, zařízení pro zevní masáž srdce, tonometry, fonendoskopy, oxymetry.	Desítky kusů
Lékařské vybavení	Elektrická lůžka, stretchery, vyšetřovací lampy a další pomůcky pro manipulaci s pacienty.	Součást nákladu
Psychosociální a vzdělávací podpora	Příměstské tábory, kroužky první pomoci, výukové materiály v ukrajinštině a češtině.	Celostátní rozsah
Finanční pomoc dětem s postižením	Program UNICEF a ČČK pro ukrajinské děti s postižením v ČR – měsíční příspěvek 6 600 Kč.	Program aktivní do 03/2024

(zdroj: ČČK, 2023g)

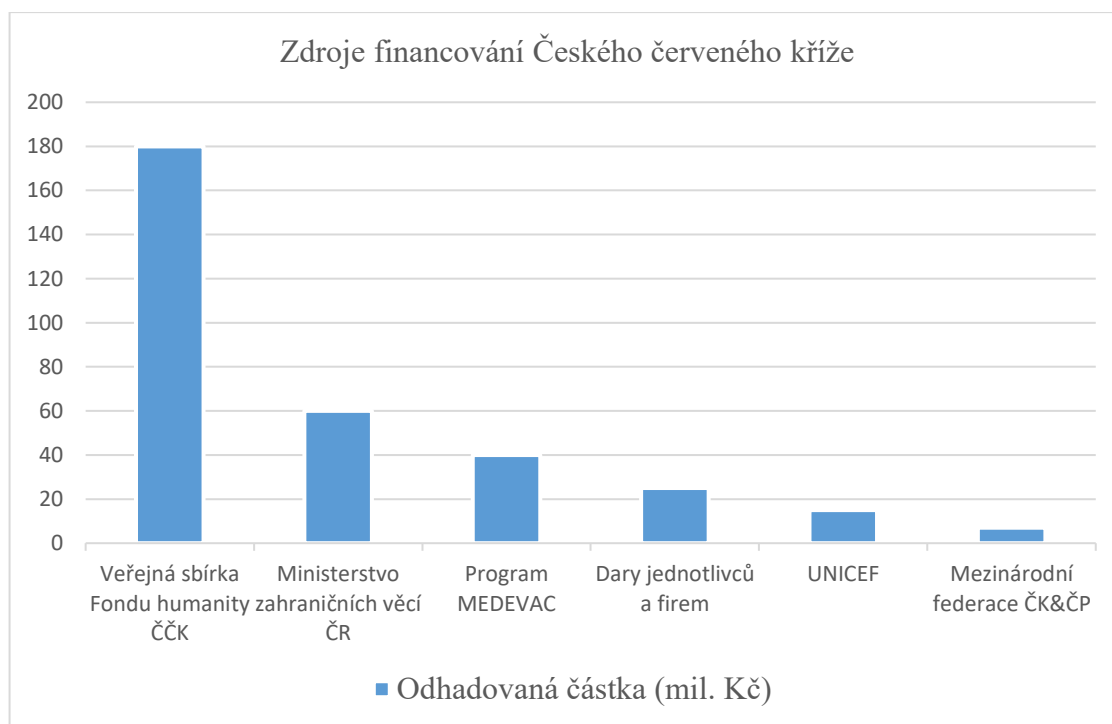
Zásadní pomoc zaměřená na děti probíhala ve spolupráci Českého červeného kříže a Dětský fond Organizace spojených národů (dále jen UNICEF), případně s dalšími partnery (např. CNN Prima News). Zahrnovala nejen dodávky zdravotnického materiálu a přístrojů pro dětská oddělení na Ukrajině, ale i podporu dětem s postižením pobývajícím v České republice. Hodnotově nejvýznamnější položkou byla zásilka pro dětskou nemocnici v Bojarce v celkové hodnotě 12,2 milionu Kč, zahrnující plně vybavenou sanitku a devět tun specializovaného vybavení. V České republice pak program UNICEF zajišťoval finanční podporu rodinám s dětmi se zdravotním postižením ve výši 6 600 Kč měsíčně (ČČK, 2023g).

6.4 Financování humanitární pomoci Českého červeného kříže

Zajištění rozsáhlé humanitární pomoci Ukrajině by nebylo možné bez stabilního a vícezdrojového financování. Český červený kříž v období od února 2022 do začátku roku 2024 čerpal finanční prostředky z několika hlavních zdrojů. Mezi ty nejvýznamnější patřila veřejná sbírka Fondu humanity ČČK, dále příspěvky Ministerstva zahraničních věcí ČR, podpora programu MEDEVAC a také dary od jednotlivců, firem a mezinárodních partnerů, včetně UNICEF či Mezinárodní federace ČK&ČP (ČČK, 2023a).

Z pohledu udržitelnosti pomoci a jejího plánování je zásadní mít přehled o finančních tocích. Graf níže znázorňuje orientační rozložení celkových získaných finančních prostředků (v milionech Kč) podle jednotlivých zdrojů.

Obrázek 2 Zdroje financování Českého červeného kříže

(zdroj: ČČK, 2023a)

Český červený kříž v období od února 2022 do začátku roku 2024 čerpal finanční prostředky hlavně z veřejné sbírky Fondu humanity ČČK, dále z příspěvků Ministerstva zahraničních věcí ČR, podpora programu MEDEVAC a také dary od jednotlivců, firem a mezinárodních partnerů, včetně UNICEF či Mezinárodní federace ČK&ČP (ČČK, 2023a).

7 PRAKTICKÁ ZJIŠTĚNÍ Z POLOSTRUKTUROVANÝCH ROZHOVORŮ

V rámci praktické části byly provedeny rozhovory se zástupci oblastních spolků Českého červeného kříže, kteří se aktivně podíleli na poskytování pomoci ukrajinským občanům v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině.

Cílem těchto rozhovorů bylo získat autentické zkušenosti z terénu, zhodnotit průběh humanitárních operací, identifikovat hlavní problémy a rizika, a navrhnout možná zlepšení připravenosti ČČK do budoucna. Respondenty byli ředitel Oblastního spolku ČČK Kolín a člen humanitární jednotky a zaměstnanec Oblastního spolku ČČK Opava.

7.1 Rozhovor s ředitelem Oblastního spolku ČČK Kolín

1. **Jaké konkrétní aktivity realizoval Váš spolek v rámci pomoci uprchlíkům z Ukrajiny na území ČR (např. na Krajském asistenčním centru (KACPU), nádraží, komunitní centrum)?**

„Náš spolek koordinoval humanitární činnost ve třech KACPU ve Středočeském kraji – v Kutné Hoře, Příbrami a Mladé Boleslavi“.

2. **Podílel se Váš spolek také na pomoci Ukrajincům přímo na území Ukrajiny? Pokud ano, uveďte, jaké aktivity jste realizovali.**

„Ano, jeden zástupce organizace jel na Ukrajinu předat humanitární pomoc – konkrétně sanitní vozy.“

3. **Vycházeli jste z připravené dokumentace, nebo byla většina aktivit improvizovaná?**

„Vše vycházelo z požadavků – některé činnosti probíhaly podle standardních postupů, ale zároveň se hodně improvizovalo. Nikdo s touto situací předem nepočítal.“

4. **Jak hodnotíte komunikaci s ústředím ČČK v době mimořádné situace?**

„Komunikace byla na velmi dobré úrovni.“

5. **Jaká byla spolupráce s dalšími složkami – IZS, samosprávou, neziskovkami?**

„Spolupráce s IZS byla standardně dobrá, situace ji ještě prohloubila. S ostatními neziskovkami to bylo různé – někde fungovala předem, jinde byla navázána až během krize.“

6. Jak probíhala spolupráce s pracovníky v KACPU? Byla komunikace plynulá a efektivní?

„Záleželo na konkrétním KACPU. Například v Kutné Hoře to byla ukázková spolupráce.“

7. Jak jste řešili sdílení informací v reálném čase (nástroje, aplikace, krizový portál...)?

„Informace se předávaly okamžitě prostřednictvím aplikací, dle aktuální potřeby.“

8. Kolik osob ze spolku se zapojilo do činnosti na KACPU?

„Do činnosti se zapojilo přibližně 50 až 70 osob.“

9. Jaké konkrétní úkoly vykonávali a byli na ně dostatečně proškoleni?

„Zajišťovali humanitární pomoc. Tato činnost není pro náš spolek nová, máme s ní bohaté zkušenosti.“

10. Vyskytly se při zapojení členů či dobrovolníků nějaké komplikace (komunikační, personální...)?

„Na začátku se objevily problémy, zejména s jazykovou bariérou.“

11. Měli jste dostatek vybavení pro distribuci humanitární pomoci? Co případně chybělo?

„Zpočátku ano, ale čím déle krize trvala, tím více začínal docházet potřebný materiál.“

12. Byla spolupráce s ústředím při zajištění materiálu dostatečná?

„Ano, byla výborná.“

13. Jak hodnotíte organizaci a logistiku dopravy materiální pomoci v rámci ČR i směrem na Ukrajinu?

„Hodnotím ji jako velmi dobrou.“

14. Zúčastnil se někdo z Vašeho spolku mise na Ukrajinu? Pokud ano, uveďte podrobnosti:

a) Jaký byl hlavní účel mise?

„Předat humanitární pomoc – sanitky.“

b) Jak dlouho mise trvala a kolik osob se účastnilo?

„Cesta trvala přibližně čtyři dny – jednalo se o „na otočku“.

c) Jak bylo zajištěno ubytování a doprava?

„Ubytování bylo zajištěno v hotelu.“

d) Jak probíhala komunikace se zahraničními partnery?

„Přímo jsme ji neřešili.“

e) Probíhala komunikace s Ukrajinským červeným křížem přímo, nebo prostřednictvím ústředí ČČK?

„Prostřednictvím ústředí ČČK.“

f) Jak byste zhodnotil/a úroveň této spolupráce (rychlost, srozumitelnost, koordinace na místě)?

„Spolupráce byla výborná.“

15. Jaké aktivity v souvislosti s pomocí Ukrajině stále probíhají (např. ubytování, jazykové kurzy, komunitní centra)?

„Stále pomáháme s výukou českého jazyka u malých dětí v mateřské školce.“

16. Má Váš spolek připravené plány nebo strategie pro případ, že by došlo k dalšímu zhoršení situace na Ukrajině?

„Ano, počítáme i s jinými scénáři.“

17. Vnímáte změnu v motivaci a zapojení dobrovolníků v čase (např. únava, pokles zájmu)?

„Určitě – čím déle krize trvá, tím je nadšení dobrovolníků menší.“

18. Co považujete za silnou stránku ČČK při zvládání této krize?

„Určitě transparentnost a cílenou pomoc.“

19. Jaké slabiny se podle Vás projevily a co byste navrhl/a do budoucna zlepšit?

„Je potřeba počítat i s jinými hrozbami, než jaké jsme znali z minulých let.“

Výstup z rozhovoru s ředitelem Oblastního spolku ČČK Kolín

Oblastní spolek ČČK Kolín sehrál důležitou roli v pomoci ukrajinským uprchlíkům na území Středočeského kraje, zejména v koordinaci humanitárních aktivit v KACPU Kutná Hora, Příbram a Mladá Boleslav. Spolek rovněž vyslal svého zástupce přímo na Ukrajinu s cílem předat humanitární pomoc, konkrétně sanitní vozy.

Při poskytování pomoci vycházel spolek z aktuálních požadavků a částečně také z již připravené dokumentace a zkušeností. Zároveň však bylo nutné ve velké míře improvizovat rozsah situace byl bezprecedentní a přesahoval obvyklý rámec krizového plánování.

Komunikace s ústředím ČČK byla hodnocena jako velmi kvalitní, stejně tak i spolupráce s integrovaným záchranným systémem, která se v důsledku společného působení dále prohloubila. Kooperace s neziskovými organizacemi byla proměnlivá v některých případech probíhala na základě předchozích kontaktů, jinde byla navázána až v průběhu mimořádné situace.

Na KACPU probíhala spolupráce efektivně, zejména v Kutné Hoře byla hodnocena jako příkladná. Ke sdílení informací sloužily digitální nástroje a aplikace, které umožňovaly rychlý přenos důležitých dat.

Do činností v KACPU bylo zapojeno přibližně 50–70 osob z řad spolku, kteří se soustředili zejména na distribuci humanitární pomoci. Vzhledem k předchozím zkušenostem členové nepotřebovali rozsáhlé zaškolení. Z počátku se objevily dílčí komplikace, zejména v oblasti jazykové bariéry, postupně se však podařilo problémy překonat.

Z hlediska materiálního zabezpečení byly zpočátku zásoby dostatečné, s prodlužující se krizí však začal některý potřebný materiál docházet. Pomoc při jeho zajištění byla díky ústředí ČČK hodnocena jako vynikající.

Logistika i doprava byly organizovány efektivně, a to jak v rámci České republiky, tak směrem na Ukrajinu. Mise na Ukrajinu měla jasně stanovený cíl – předání humanitární pomoci (sanitek). Trvala přibližně čtyři dny a proběhla bez komplikací. Ubytování bylo zajištěno v hotelu. Komunikace s ukrajinskými partnery probíhala prostřednictvím ústředí ČČK a byla hodnocena jako výborná, a to i z hlediska koordinace a srozumitelnosti.

I v současné době se spolek nadále zapojuje do pomoci, například výukou českého jazyka pro ukrajinské děti v mateřských školách. Je připraven reagovat i na případné zhoršení situace na Ukrajině, včetně alternativních scénářů krizového vývoje.

Z pohledu dlouhodobého zapojení dochází k poklesu motivace dobrovolníků, což je přirozený důsledek únavy z dlouhotrvající mimořádné situace. Mezi silné stránky Českého červeného kříže patří podle ředitele především transparentnost a cílenost pomoci. Naopak slabinou je omezené počítání s méně obvyklými hrozbami, což by mělo být v budoucnosti zohledněno při krizovém plánování.

7.2 Člen humanitární jednotky a zaměstnanec ČČK Opava

1. Jak dlouho jste zapojení do pomoci Ukrajině od roku 2022?

„Pořád se aktivně podílím na pomoci Ukrajině.“

2. Jaká formou jste pomáhal a jakou jste měl roli při humanitární pomoci.

„Měl jsem na starost zejména zajištění nouzového ubytování. Komunikoval jsem s majiteli nemovitostí, se zástupci samosprávy i s ukrajinskými občany. Dále jsem koordinoval umístění ubytovaných a řešil organizační záležitosti spojené s jejich pobytem.“

3. Jak hodnotíte materiální a technické zajištění pomoci?

„Době vypuknutí ozbrojeného konfliktu, nebyl náš oblastní spolek zdaleka tak materiálně a technicky zajištěn. Nicméně materiální zabezpečení bylo schopné zvládnout obce nebo HZS. Na národní úrovni byl materiál i technické vybavení rychle řešen díky možnému financování.“

4. Jak hodnotíte komunikaci s ostatními složkami (např. IZS, samosprávy...)?

„Pokud se vyskytly problémy, vždy se je podařilo vyřešit. V naší oblasti působnosti byla komunikace hlavně se samosprávou. Tak probíhala výborně.“

5. Jak hodnotíte logistiku dopravy humanitární pomoci (potravin, materiál) v rámci Ukrajiny?

„Na lokální úrovni nebylo tolik třeba logistiku řešit. Doprava na ubytovny byla zajištěna pomocí našich členů, při návštěvách. Na národní úrovni byl logistický proces zpočátku chaotický, převážně při přepravě humanitární pomoci na Ukrajinu. Hlavně z důvodu legislativy a byrokracie na hraničních přechodech. Zpočátku byla sice volnější, ale postupem času se zpřísnila.“

6. Máte osobní návrh, jak by se mohla připravenost ČČK v rámci ozbrojených konfliktů v zahraničí do budoucna zlepšit?

„Na lokální úrovni je potřeba mít zajištěné překladatele do potřebného jazyka. Jazyková bariéra byla často velkou komplikací.“

7. Setkal/a jste se s nějakými problémy během pomoci?

„Asi největší problém byl, po zajištěnou přechodného nebo trvalého bydlení pro lidi vysídlené z Ukrajiny. Tuto agendu měla na starost samospráva a k nám se často nedostalo, kam se lidé přestěhovali a ztratili jsme kontakt. Dalším problémem byl i přístup majitelů objektů, kdy si mysleli, že kontrolujeme. Nicméně toto není naše činnost a jen jsem chtěli zajistit podporu.“

8. Jaká rizika jste osobně vnímal/a jako největší při pomáhání?

„Útok na vozy v zahraničí, dále na KACPU mnohdy agrese ze strany evakuovaných, ale to bylo hlavně na ubytovnách, k nám se to dostalo vše jako informace. Dále určitě psychická újma a vyčerpání, jazyková bariéra, přístup majitelů ubytovacích objektů, někdy zmatené informace, nevhodné ubytovací podmínky a špatná integrace a adaptace V neposlední řadě dostupnost vhodných členů nebo dobrovolníků pro tuto činnost.“

Výstup z rozhovoru s členem humanitární jednotky a zaměstnancem OS ČČK Opava

Dotazovaný je aktivně zapojen do pomoci Ukrajině nepřetržitě od roku 2022. Jeho hlavní rolí bylo zajištění nouzového ubytování, komunikace s majiteli nemovitostí, samosprávami a ukrajinskými občany a koordinace organizačních záležitostí spojených s umístěním ubytovaných osob.

Z hlediska materiálního a technického zabezpečení v počáteční fázi konfliktu nebyl oblastní spolek ČČK dostatečně vybaven. Materiální podporu zajišťovaly převážně obce a Hasičský záchranný sbor, na národní úrovni však byla pomoc díky dostupnému financování rychle posílena.

Komunikace s ostatními složkami, zejména se samosprávami, byla hodnocena velmi pozitivně. Případné problémy se dařilo operativně řešit.

Co se týče logistiky dopravy humanitární pomoci, na lokální úrovni nebyla logistika výrazným problémem – doprava na ubytovny byla zajišťována vlastními prostředky ČČK. Na národní úrovni byla doprava humanitární pomoci zpočátku chaotická kvůli legislativním a byrokratickým komplikacím na hraničních přechodech.

Za klíčové doporučení pro zvýšení připravenosti do budoucna dotazovaný považuje zajištění překladatelů. Jazyková bariéra byla častou komplikací při komunikaci s příchozími.

Mezi hlavní problémy během pomoci patřilo zajištění trvalého nebo přechodného bydlení pro vysídlené osoby, kdy nebylo vždy možné dohledat další pohyb osob po přesídlení. Dále docházelo k nedorozuměním s majiteli nemovitostí, kteří vnímali pracovníky ČČK jako kontrolní orgán, což však nebylo jejich úkolem.

Dotazovaný vnímal jako největší rizika zejména možné útoky na vozidla při přepravě pomoci, agresivitu některých evakuovaných osob (zejména v ubytovacích zařízeních), psychickou újmu a vyčerpání pracovníků, jazykové bariéry, nevhodné ubytovací podmínky a obtížnou adaptaci příchozích. Výzvou byla také dostupnost dostatečného počtu vhodně vyškolených členů a dobrovolníků pro tuto náročnou činnost.

8 SWOT ANALÝZA AKTUÁLNÍ PŘIPRAVENOSTI ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE

Za účelem zhodnocení připravenosti ČČK na zvládání mimořádných událostí v souvislosti s válkou na Ukrajině byla zpracována SWOT analýza. Tento nástroj slouží k systematickému identifikování silných a slabých stránek organizace a k určení vnějších příležitostí a hrozeb, které mohou ovlivnit její efektivitu v krizových podmínkách.

Základním zdrojem dat byly dva polostrukturované rozhovory, přičemž klíčový rozhovor proběhl s ředitelem oblastního spolku ČČK Kolín a druhý s členem humanitárních jednotek v OS ČČK Opava. Tyto rozhovory poskytly cenné informace o praktickém fungování ČČK během humanitární pomoci Ukrajině. Dále byla do analýzy promítnuta zjištění z praktické činnosti humanitárních jednotek a konkrétní zkušenosti z misí realizovaných v období let 2022–2024.

Získané poznatky byly následně zobecněny a zasazeny do širšího kontextu činnosti ČČK, a to včetně reflexe informací z dalších oblastních spolků, které se významně podílely na pomoci Ukrajině (např. OS Ostrava a Praha). SWOT analýza tak tvoří důležitý podklad pro formulaci návrhů zaměřených na posílení krizové připravenosti a zefektivnění koordinace humanitárních intervencí.

Tabulka 5 SWOT analýza aktuální připravenosti Českého červeného kříže

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• Transparentnost ČČK při realizaci pomoci • Rychlá reakce a zapojení po vypuknutí krize • Vysoká míra odbornosti a zkušeností pracovníků • Dobrá spolupráce s IZS a dalšími organizacemi • Připravenost na mobilní zdravotnickou pomoc a flexibilní zásah	• Jazyková bariéra • Únava a pokles motivace u dobrovolníků v delším horizontu • Závislost na improvizaci v počátcích mimořádných událostí • Postupné vyčerpávání materiálních zásob • Riziko zneužití znaku Červeného kříže a QR kódů v terénu
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
• Možnost zapojení širší veřejnosti a získání nových dobrovolníků • Posílení spolupráce s dalšími neziskovými i státními složkami • Zlepšení krizové připravenosti na základě nových zkušeností • Využití moderních technologií ke koordinaci a informování • Získání širšího podvědomí o ČK	• Vyčerpání lidských a materiálních kapacit při dlouhotrvající krizi • Komplikace převozu materiálu přes hraniční přechody • Politická nestabilita ve světě • Eskalace konfliktu a zhoršení bezpečnostní situace • Narušení nebo zneužití symboliky Červeného kříže

(zdroj:vlastní)

Prvním krokem bylo definovat čtyři základní oblasti analýzy: silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby. Každý identifikovaný faktor v rámci těchto kategorií byl následně ohodnocen podle jeho významu a dopadu na činnost Českého červeného kříže. Pro hodnocení byl použit bodovací systém, kde silné stránky a příležitosti byly hodnoceny na škále $\langle 1; 5 \rangle$, přičemž vyšší hodnota vyjadřovala vyšší pozitivní přínos nebo význam pro organizaci. Naproti tomu slabé stránky a hrozby byly hodnoceny v rozsahu $\langle -1; -5 \rangle$, kdy vyšší absolutní hodnota vyjadřovala větší negativní dopad nebo riziko.

Při sestavování SWOT analýzy byla každému faktoru také přiřazena váha odrážející jeho relativní důležitost v dané oblasti. Bylo přitom dodrženo pravidlo, že součet vah v každém kvadrantu činí 1 (neboli 100 %). Tento přístup umožnil nejen identifikovat klíčové oblasti, které je třeba rozvíjet nebo naopak eliminovat, ale také kvantifikovat jejich vliv na celkovou připravenost organizace.

Analýza ukázala, že mezi hlavní silné stránky Českého červeného kříže patří transparentnost realizovaných aktivit, rychlá mobilizace sil po vypuknutí krize a vysoká míra odbornosti pracovníků a dobrovolníků. Významnou předností je také schopnost efektivní spolupráce s Integrovaným záchranným systémem (dále jen IZS) a flexibilita při nasazování mobilních zdravotnických týmů. Tyto faktory vytvářejí pevný základ, na němž může organizace stavět při budování své krizové připravenosti.

Na druhé straně analýza odhalila některé slabé stránky, jako je jazyková bariéra při komunikaci se zahraničními příjemci pomoci, psychická únava a pokles motivace u dobrovolníků při dlouhodobém nasazení, počáteční závislost na improvizaci během mimořádných událostí a riziko postupného vyčerpání materiálních zásob. Také bylo zaznamenáno nebezpečí zneužití symbolu Červeného kříže a falešných QR kódů, což by mohlo vést ke ztrátě důvěry veřejnosti.

Co se týče příležitostí, analýza ukázala potenciál rozšíření členské základny a dobrovolnické sítě, posílení spolupráce s neziskovým sektorem i státními institucemi, využívání moderních technologií ke zlepšení krizové komunikace a zvýšení povědomí veřejnosti o humanitárních aktivitách Červeného kříže.

Hrozby identifikované v rámci SWOT analýzy reflektují zejména možnost vyčerpání lidských a materiálních zdrojů v případě dlouhodobých krizí, komplikace v logistice a dopravě přes hranice, politickou nestabilitu v některých regionech, eskalaci konfliktů. V neposlední řadě zneužití symboliky Červeného kříže v nelegitimním kontextu.

Tabulka 6 Výpočet SWOT analýzy

Silné stránky	Váha	Body	Výsledek
Transparentnost ČČK při realizaci pomoci	0,15	2	0,3
Rychlá reakce a zapojení po vypuknutí krize	0,2	5	1
Vysoká míra odbornosti a zkušeností pracovníků	0,2	4	0,8
Dobrá spolupráce s IZS a dalšími organizacemi	0,25	4	1
Mobilní zdravotnická pomoc	0,2	4	0,8
	$\Sigma 1$	<1;5>	$\Sigma 3,9$
Slabé stránky			
Jazyková bariéra	0,3	-5	-1,5
Únava a pokles motivace u dobrovolníků v delším horizontu	0,2	-4	-0,8
Závislost na improvizaci v počátcích mimořádných událostí	0,2	-3	-0,6
Postupné vyčerpávání materiálních zásob při dlouhodobé pomoci	0,15	-4	-0,6
Nedostatečně předem nastavená spolupráce s dalšími partnery	0,15	-4	-0,6
	$\Sigma 1$	<-1;5->	$\Sigma -4,1$
Příležitosti			
Možnost zapojení širší veřejnosti a získání nových dobrovolníků	0,2	4	0,8
Posílení spolupráce s dalšími neziskovými i státními složkami	0,2	4	0,8
Zlepšení krizové připravenosti na základě nových zkušeností	0,3	5	1,5
Využití moderních technologií ke koordinaci a informování	0,2	4	0,8
Získání širšího podvědomí o ČK	0,1	4	0,4
	$\Sigma 1$	<1;5>	$\Sigma 4,3$
Hrozby			
Vyčerpání lidských a materiálních kapacit při dlouhotrvající krizi	0,3	5	1,5
Komplikace převozu materiálu přes hraniční přechody	0,1	4	0,4
Politická nestabilita ve světě	0,2	4	0,8
Eskalace konfliktu a zhoršení bezpečnostní situace	0,3	5	1,5
Narušení nebo zneužití symboliky Červeného kříže	0,1	3	0,3
	$\Sigma 1$	<-1;5->	$\Sigma -4,5$

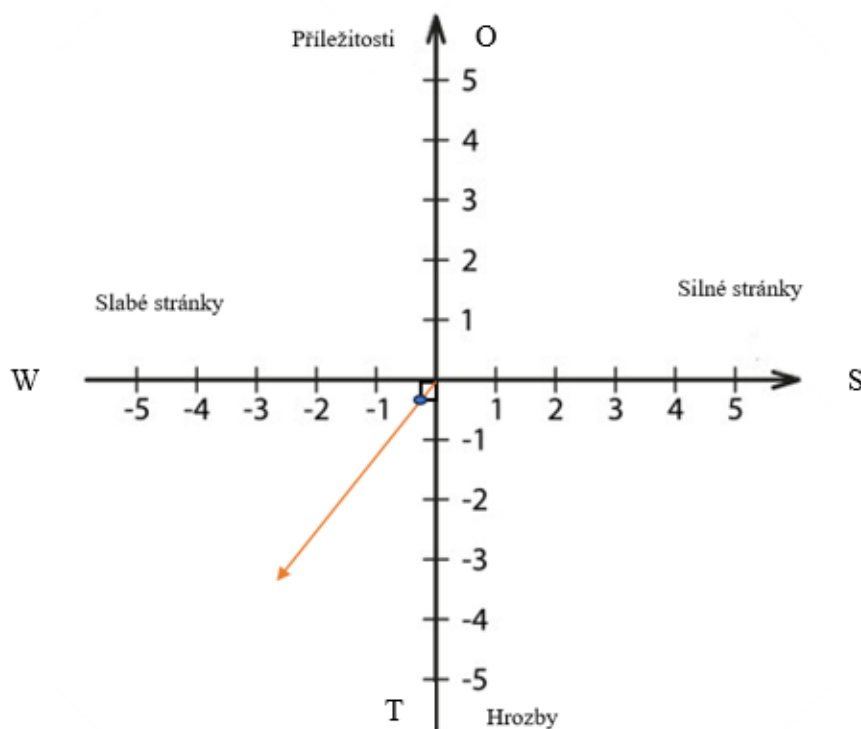
(zdroj:vlastní)

Pro výpočet analýzy byl použit vzorec: body $\times$ hodnocení. Pomocí tohoto vzorce bylo vyčísleno hodnocení jednotlivých kategorií vnitřního prostředí (silné a slabé stránky) a vnějšího prostředí (příležitosti a hrozby).

Výpočet vnitřního prostředí ukázal výsledek $3,9 - 4,1 = -0,2$. U vnějšího prostředí byl výsledek obdobný: $4,3 - 4,5 = -0,2$.

SWOT analýza umožnila systematicky zhodnotit vnitřní silné a slabé stránky Českého červeného kříže ve vztahu k jeho humanitární pomoci Ukrajině a současně analyzovat vnější faktory – příležitosti a hrozby. Na základě kvantitativního hodnocení a syntézy vážených hodnot vznikl bodový výstup:

- Osa X (interní bilance): - 0,2
- Osa Y (externí bilance): - 0,2

Obrázek 3 Graf výsledků SWOT analýzy

(zdroj:vlastní)

Na základě provedené SWOT analýzy lze konstatovat, že současná pozice kříže ČČK ve vztahu k mimořádné události způsobené válečným konfliktem na Ukrajině odpovídá tzv.

defenzivní strategii typu WT (Weaknesses–Threats), známé též jako strategie úniku. Strategie je typická pro situace, kdy organizace čelí kombinaci vnitřních slabých stránek a zároveň značnému tlaku z vnějšího prostředí v podobě konkrétních hrozeb.

Z pohledu krizového řízení jde o výchozí bod, který vyžaduje cílenou intervenci, posilování kapacit a optimalizaci interních procesů s cílem zvýšit odolnost a adaptabilitu vůči budoucím událostem podobného charakteru.

Identifikované slabé stránky, mezi které patří zejména jazyková bariéra při komunikaci s příjemci pomoci ze zahraničí, psychické vyčerpání a úbytek motivace dobrovolníků během dlouhodobého nasazení, nebo postupné vyčerpávání materiálních zásob, neukazují na zásadní systémová selhání. Naopak, jedná se o logický důsledek vysoké zátěže, která je spojena s poskytováním rozsáhlé pomoci v dlouhodobě náročném prostředí. Tyto slabiny tedy odhalují oblasti, které je třeba posílit, nikoli nedostatky, které by zpochybňovaly kvalitu nebo důvěryhodnost organizace.

Je důležité zdůraznit, že i v této obtížné situaci Český červený kříž prokázal vysokou míru odbornosti, akceschopnosti a schopnosti efektivní spolupráce s dalšími humanitárními a státními subjekty. Organizace má stabilní strukturu, zkušený personál a důvěru veřejnosti, což představuje pevné základy pro další rozvoj. SWOT analýza proto neukazuje na krizový stav organizace jako celku, ale spíše na potřebu strategického přizpůsobení se specifickému typu mimořádné události. V tomto případě dlouhodobému válečnému konfliktu s rozsáhlými humanitárními dopady.

Z uvedeného tedy vyplývá, že aktuální výstupy analýzy představují východisko pro návrh cílených opatření, která povedou ke zmírnění identifikovaných rizik, posílení odolnosti organizace a zvýšení její efektivity v rámci humanitární odpovědi. Současně lze konstatovat, že Český červený kříž i nadále zůstává klíčovým pilířem krizové a humanitární infrastruktury České republiky s potenciálem růstu a adaptace na nové výzvy.

9 NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ PŘIPRAVENOSTI ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE V SOUVISLOSTI S VÁLKOU NA UKRAJINĚ

Zajištění jazykové připravenosti humanitárních týmů červeného kříže

Jedním z hlavních problémů, které se objevily během počáteční fáze humanitární pomoci Ukrajině, byla jazyková bariéra. Komunikace mezi pracovníky ČČK a osobami přecházejícími před konfliktem byla často obtížná, zejména na místech bez možnosti okamžité tlumočnické podpory. Doporučuje se proto zavést intenzivní jazykové kurzy základní ukrajinštiny, ruštiny a angličtiny. Kurzy by měly být realizovány v blocích po 30 hodinách, s důrazem na krizovou komunikaci, základní zdravotnickou terminologii a orientační pokyny. Cílovou skupinou jsou klíčoví členi humanitárních jednotek, zaměstnanci oblastních spolků a dalších působících ČČK, kteří se nejčastěji podílejí na přímé komunikaci s příchozími osobami.

Součástí opatření bude také vytvoření interní databáze dobrovolníků se znalostí cizích jazyků. Tato databáze bude spravována na úrovni jednotlivých oblastních spolků a bude obsahovat informace o dosažené úrovni jazykové kompetence (např. A2–C1), typ kontaktu (telefon/e-mail) a preferovaném způsobu nasazení. Dobrovolníci z této databáze budou moci být dle potřeby zařazeni do krizových týmů a operativně nasazeni do terénu.

K překlenutí jazykových bariér napomůže také distribuce vícejazyčných informačních materiálů. Jednat se bude o letáky, orientační cedule, krizové manuály a registrační formuláře v češtině, ukrajinštině, ruštině a angličtině. Materiály budou využívány jak členy ČČK, tak i samotnými uprchlíky, zejména v prostorách KACPU, evakuačních centrech a dočasných ubytovacích zařízeních.

Psychologická podpora pro členy Českého červeného kříže

Dlouhodobé nasazení v krizových oblastech přináší zvýšené riziko psychické zátěže, stresu a syndromu vyhoření. Je proto nezbytné zavést systematickou psychologickou podporu určenou přímo pro členy ČČK. Po každé misi trvající déle než pět dnů bude realizován tzv. debriefing – strukturované skupinové setkání vedené krizovým psychologem. Účelem je sdílení zkušeností, uvolnění emocí a prevence kumulace stresu.

Součástí podpůrného systému bude i nepřetržitá online krizová linka (formou anonymního chatu nebo telefonu), dostupná všem dobrovolníkům včetně vedoucích týmů. Po náročném zásahu bude dobrovolníkům nabídnut jednoduchý anonymní dotazník

zaměřený na jejich subjektivní vnímání stresu, únavy a známky vyhoření. Výsledky budou vyhodnoceny krizovým odborníkem a bude doporučen případný postup. Vedoucí pracovníci humanitárních jednotek projdou školením v oblasti krizové komunikace a rozpoznání příznaků psychického vyčerpání.

Krizové scénáře a praktický výcvik Českého červeného kříže

Zkušenosti z minulých humanitárních operací ukazují, že improvizace bez opory v předem definovaných postupech snižuje efektivitu zásahu. Proto je nutné vytvořit sadu typových krizových scénářů pro situace, jako jsou migrační vlny, masivní příliv uprchlíků, narušení dodavatelských řetězců nebo výpadek infrastruktury v důsledku válečného konfliktu.

Každý scénář bude obsahovat podrobný popis situace, konkrétní reakční kroky, přidělení kompetencí jednotlivým složkám (ČČK, IZS, samospráva), logistické potřeby a vzorové formuláře. Tyto dokumenty budou sloužit jako základ pro praktický výcvik.

Jednou ročně bude v různých krajích probíhat celorepublikové humanitární cvičení zaměřené na registraci, ubytování a péči o větší počet osob. Inspirací může být cvičení z roku 2022 v Havlíčkově Brodě, kde se týmy ČČK a dalších složek IZS připravovaly na krizové situace simulací nouzového ubytování pro cca 40 osob. Doporučuje se cvičení dále rozšiřovat – např. o evakuaci 100–200 osob v rámci regionu, aby bylo možné prověřit reakční schopnosti i při větší zátěži.

Zásahové humanitární balíčky

Rychlá distribuce základních potřeb v prvních hodinách po vzniku mimořádné události je klíčová. Doporučuje se proto vytvoření standardizovaných zásahových balíčků pro jednotlivce, připravených na pokrytí 24–48 hodin základních potřeb. Balíček bude obsahovat i informační leták (kontakty na KACPU, krizové linky, azylové služby, pokyny pro první kroky)

Balíčky budou baleny do odolných plastových nebo textilních tašek, po blocích 20–25 kusů, a uloženy na krajských skladech oblastních spolků ČČK. Tyto sklady budou pravidelně inventarizovány a doplňovány.

Zvýšení odborné úrovně dobrovolníků

Pro zajištění profesionality a efektivity humanitární pomoci je zásadní dlouhodobé vzdělávání dobrovolníků. Doporučuje se zavést pět typů specializovaných kurzů: krizové řízení, logistika v mimořádných podmínkách, bezpečnost a práce v terénu, komunikace v multikulturním prostředí a psychosociální podpora.

Kurzy budou vedeny zkušenými lektory ČČK a odborníky z oblasti krizového řízení, psychologie a humanitární logistiky. Absolventi získají certifikát a budou zařazeni do tzv. rychlé mobilizační skupiny, kterou bude možné aktivovat v případě náhlé potřeby. V rámci jednotlivých krajů vzniknou školící týmy zajišťující průběžné vzdělávání a výcvik nových dobrovolníků. Doporučení vycházejí z konkrétních poznatků rozhovorů se zástupci humanitárních jednotek i z provedené SWOT analýzy. Jejich realizace by představovala systémové, strategické a profesionální posílení připravenosti Českého červeného kříže, jak na národní, tak i mezinárodní úrovni.

Financování Českého červeného kříže

Základním pilířem mohou být národní dotační programy, například Ministerstva vnitra, zdravotnictví nebo práce a sociálních věcí, které podporují připravenost složek IZS, psychosociální péči i integraci uprchlíků. Klíčovou roli může sehrát i využití evropských fondů, především Azylového, migračního a integračního fondu, případně Norské a EHP fondy. Významným zdrojem financí mohou být také interní prostředky Českého červeného kříže, včetně výnosů z veřejných sbírek zaměřených nejen na přímou pomoc, ale i na posílení kapacit ČČK. Doporučuje se rovněž aktivně oslovit velké logistické a dopravní firmy se zájmem o spolupráci v rámci společenské odpovědnosti, například formou darů, materiální pomoci nebo spolufinancování školení a cvičení. Dále je možné zapojit podporu ze strany mezinárodních organizací, jako jsou Mezinárodní federace Červeného kříže (IFRC), UNICEF, UNHCR, které dlouhodobě financují přípravu na krizové situace, humanitární školení a práci s uprchlíky. Pro systematické zajištění finančních zdrojů by bylo vhodné vytvořit koordinační tým ČČK zaměřený na monitoring dotačních výzev, zpracování žádostí a budování partnerství s donory. Takový přístup by umožnil udržitelnou realizaci opatření a jejich rozvoj i do budoucna.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala činností Českého červeného kříže při poskytování humanitární pomoci v souvislosti s mimořádnou situací na Ukrajině, která vznikla po vypuknutí ozbrojeného konfliktu v roce 2022. V teoretické části práce byla představena historie a poslání Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce, podrobně popsána struktura a fungování Českého červeného kříže a vysvětleny základní principy mezinárodního humanitárního práva. Samostatná kapitola byla věnována úloze humanitárních organizací v systému krizového řízení. Teoretická část tak poskytla nezbytný rámec pro pochopení fungování humanitární pomoci v mezinárodním i českém kontextu.

Praktická část práce byla zaměřena na analýzu humanitární činnosti Českého červeného kříže v reakci na konflikt na Ukrajině. Byla provedena SWOT analýza založená na informacích získaných z polostrukturovaných rozhovorů se zástupci oblastního spolku Českého červeného kříže Kolín a na poznatcích z praxe humanitárních jednotek. Výsledky SWOT analýzy ukázaly, že Český červený kříž se v kontextu této krize nachází v defenzivní strategii označované jako strategie úniku (kvadrant slabých stránek a hrozeb). To ukazuje na nutnost systematického zlepšování vnitřních slabin a minimalizace vnějších rizik, kterým může organizace čelit v budoucnu.

Na základě provedené analýzy byla navržena konkrétní opatření ke zvýšení připravenosti a efektivity Českého červeného kříže. Mezi klíčová doporučení patří zlepšení jazykové vybavenosti členů humanitárních týmů, posílení systému psychologické podpory a prevence syndromu vyhoření, tvorba a pravidelná aktualizace krizových scénářů, systematická obnova materiálních rezerv a intenzivnější odborná příprava dobrovolníků i vedoucích pracovníků. Důraz byl kladen také na rozvoj celostátních cvičení zaměřených na organizaci hromadného ubytování při mimořádných událostech. Výsledky analýzy potvrzují, že Český červený kříž sehrál významnou a nezastupitelnou roli v humanitární reakci na ukrajinskou krizi.

Dílčím cílem práce bylo provedení SWOT analýzy, která vycházela z informací získaných z polostrukturovaných rozhovorů se zástupci oblastního spolku Českého červeného kříže Kolín a z poznatků z praxe humanitárních jednotek. Výsledky analýzy ukázaly, že Český červený kříž se v daném kontextu nachází ve strategii úniku (kvadrant slabých stránek a hrozeb), což poukazuje na potřebu systematického zlepšování vnitřních procesů i připravenosti organizace.

Hlavním cílem práce pak bylo navrhnout vhodná opatření ke zvýšení efektivity a připravenosti Českého červeného kříže při řešení mimořádných událostí. Mezi klíčová doporučení patří zlepšení jazykové vybavenosti členů týmů, posílení systému psychologické podpory, tvorba krizových scénářů, obnova materiálních rezerv a zintenzivnění odborné přípravy dobrovolníků i vedoucích pracovníků. Důraz byl kladen i na rozvoj celostátních cvičení zaměřených na organizaci hromadného ubytování.

Bakalářská práce tak splnila stanovené cíle a identifikovala silné a slabé stránky, analyzovala vnější příležitosti a hrozby a na tomto základě formulovala návrhy na zlepšení činnosti ČČK při budoucích krizových událostech v České republice i v zahraničí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BRADLEY, Miriam, 2016. *Protecting Civilians in War*. Oxford University Press. ISBN 978-0-19-872928-0.

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ, 2023a. *Výroční zpráva ČČK 2022*. Online. Praha: Český červený kříž. Dostupné z: https://www.cervenykriz.eu/files/files/cz/archiv_vyroc_zpr/VZ_CCK_2022.pdf [cit. 2025-02-14].

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ, 2024. *Výroční zpráva ČČK 2023*. Online. Praha: Český červený kříž. Dostupné z: https://www.cervenykriz.eu/files/files/cz/archiv_vyroc_zpr/VZ_CCK_2023.pdf. [cit. 2025-02-14].

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ, 2025a. Struktura Humanitární jednotky ČČK. Online. Český červený kříž. Dostupné z: <https://www.cervenykriz.eu/struktura-humanitarnich-jednotek>. [cit. 2025-02-23].

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ, 2025b. Základní principy mezinárodního humanitárního práva. Online. Praha: Český červený kříž. Dostupné z: https://www.cervenykriz.eu/files/files/cz/mhp/Skladanka_MHP_a_Cervenykriz.pdf. [cit. 2025-02-14].

ČESKO, 1992. Zákon č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-126>. [cit. 2025-02-14].

ČESKO, 2000a. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2023. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>. [cit. 2025-02-14].

ČESKO, 2000b. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2023. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>. [cit. 2025-02-14].

ČESKO, 2000c. Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-258>. [cit. 2025-02-14].

ČESKO, 2001. Vyhláška č. 328/2001 Sb., Ministerstva vnitra o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-328>. [cit. 2025-02-14].

ČESKO, 2002. Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-380>. [cit. 2025-02-14].

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ, 2023b, *TISKOVÁ ZPRÁVA ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE: Ukrajina: čtyřicet misí Českého červeného kříže zpřístupnilo zdravotní péči raněným a nemocným*, 2022. Praha. Dostupné také z: <https://www.cervenyriz.eu/tiskove-zpravy>. [cit. 2025-02-14].

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ, 2023c, *TISKOVÁ ZPRÁVA ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE: Za rok od invaze poslal Český červený kříž na Ukrajinu 46 misí s 450 tunami pomoci*, 2023. Praha. Dostupné také z: <https://www.cervenyriz.eu/tiskove-zpravy>. [cit. 2025-02-14].

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ, 2023d. *TISKOVÁ ZPRÁVA ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE: Na benefičním Koncertu dětem Ukrajiny se vybralo přes 16 mil. Kč*. Dostupné také z: <https://www.cervenyriz.eu/tiskove-zpravy>. [cit. 2025-02-14].

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ, 2023e. *Rok 2022 pohledem našich ukrajinských misí*. Online. Dostupné z: <https://www.cervenyriz.eu/aktuality/ukrajina-prevzata-dalsi-pomoc-2022>. [cit. 2025-02-29].

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ, 2023f. *TISKOVÁ ZPRÁVA ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE: ZA DESET MĚSÍCŮ ROKU 2022 POSLAL ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ NA UKRAJINU PŘES 400 TUN POMOCI*. Praha. Dostupné také z: <https://www.cervenyriz.eu/tiskove-zpravy>. [cit. 2025-02-14].

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ, 2023g. *UNICEF: UNICEF a Český červený kříž spouští program finanční pomoci pro ukrajinské uprchlické děti se zdravotním postižením v České republice*. Praha. Dostupné také z: <https://www.cervenyriz.eu/tiskove-zpravy>. [cit. 2025-02-14].

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ, 2025c. *Naše činnost*. Online. Dostupné z: <https://www.cervenyriz.eu/nase-cinnost>. [cit. 2025-01-29].

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ, 2025d. *Organizační struktura*. Online. Dostupné z: <https://www.cervenyriz.eu/organizacni-struktura>. [cit. 2025-01-30].

DITRICHOVÁ, Petra a JUKL, Marek, 2017. *Základní prameny mezinárodního humanitárního práva*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - VHÚ Praha. ISBN 978-80-7278-698-5. Dostupné také

z: https://www.cervenykriz.eu/files/files/cz/mhp_knihovna/Prameny_MHP.pdf. [cit. 2025-01-14].

ESTSS, 2022. *The European Society for Traumatic Stress Studies (ESTSS) Supports Ukraine*. Online. Dostupné z: <https://estss.org/the-european-society-for-traumatic-stress-studies-estss-supports-ukraine/>. [cit. 2025-01-30].

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

ICRC, 1977. *Protocols additional to the Geneva Conventions of 12 august 1949: Resolutions of the 1974-77 diplomatic conference*. Online. Geneva: International Committee of the Red Cross. ISBN 2881450288. Dostupné z: https://www.icrc.org/sites/default/files/external/doc/en/assets/files/other/icrc_002_0321.pdf. [cit. 2025-02-29].

ICRC, 2016. *New publications in humanitarian action and the law This selection is based on the new acquisitions of the ICRC's Library Service*. Ženeva. Dostupné také z: <https://international-review.icrc.org/sites/default/files/irrc-903-24.pdf>.

IFRC, 2023. *WORLD DISASTERS REPORT 2022 TRUST, EQUITY AND LOCAL ACTION*. Online. ISBN 978-2-9701289-8-4. [cit. 2025-03-01].

JUKL, Marek a MAJRICHOVÁ, Jana, 2019. *Století s Červeným křížem: 100 let Československého a Českého červeného kříže*. Praha: Český červený kříž. ISBN 978-80-87729-28-1.

JUKL, Marek, 2005. *Ženevské úmluvy a dodatkové protokoly: stručný přehled*. 2. dopl. vyd. Praha: Český červený kříž. ISBN 80-254-1792-1.

JUKL, Marek, 2008–2009. *Základní principy mezinárodního humanitárního práva*. Online. *Noviny Českého červeného kříže*. [cit. 2025-02-29].

JUKL, Marek, 2020. *Ženevské úmluvy, obyčeje a zásady humanitárního práva: (stručný přehled)*. Praha: Český červený kříž. ISBN 978-80-87729-31-1.

MZČR, 2023. *OCHRANA ZDRAVOTNICKÝCH PRACOVNÍKŮ*. Ministerstvo zdravotnictví. Dostupné také

z: https://www.cervenykriz.eu/files/files/cz/mhp/MZ_CK_ochrana_ZZS.pdf. [cit. 2025-02-14].

ŠVEJNOHA, Josef, 2004. *HENRI DUNANT*. Online. Praha: Úřad Českého červeného kříže. Dostupné z: <https://www.cervenykriz.eu/files/files/cz/edicehnuti/dunant.pdf>. [cit. 2025-01-01].

ŠVEJNOHA, Josef, 2008. *Historie Mezinárodního Červeného kříže*. Praha: Úřad Českého červeného kříže. ISBN 978-80-87036-28-0. Dostupné také z: <http://krameriusndk.nkp.cz/search/handle/uuid:5710e860-9eb2-11e3-8e84-005056827e51>. [cit. 2025-02-14].

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Graf zastoupení materiálu od Českého červeného kříže pro pomoc Ukrajině ...	42
Obrázek 2 Zdroje financování Českého červeného kříže	45
Obrázek 3 Graf výsledků SWOT analýzy.....	57

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Organizační struktura Českého červeného kříže	23
Tabulka 2 Přehled parametrů materiální pomoci od Českého červeného kříže pro pomoc Ukrajině	39
Tabulka 3 Přehled materiální pomoci Ukrajině	41
Tabulka 5 Přehled materiální pomoci pro děti.....	44
Tabulka 7 SWOT analýza aktuální připravenosti Českého červeného kříže.....	54
Tabulka 8 Výpočet SWOT analýzy	56

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ADRA	Adventist Development and Relief Agency (Adventistická agentura pro pomoc a rozvoj)
ČČK	Český červený kříž
ČSČK	Československý červený kříž
HJ	Humanitární jednotka
ICC	International Criminal Court (Mezinárodní trestní soud)
ICRC	International Committee of the Red Cross (Mezinárodní výbor Červeného kříže)
IFRC	The International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (Mezinárodní federace Červeného kříže a Červeného půlměsíce)
IZS	Integrovaný záchranný systém
KACPU	Krajské asistenční centrum pomoci Ukrajině
MHP	Mezinárodní humanitární právo
MS ČČK	Místní skupina Českého červeného kříže
MS	Místní skupina ČČK
MZ ČR	Ministerstvo zdravotnictví České republiky
MZV ČR	Ministerstvo zahraničních věcí České republiky
NS ČČK	Národní společnost Český červený kříž
NS	Národní společnost Český červený kříž
OS ČČK	Oblastní spolek Českého červeného kříže
OS	Oblastní spolek
OSN	Organizace spojených národů
OVR	Oblastní výkonná rada
UNICEF	United Nations International Children's Emergency Fund (Dětský fond Organizace spojených národů)
UNHCR	UN Refugee Agency (Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky)

